

ÅRSMØTE

26. – 27. mars 2022

Vedtatte politiske uttalelser

Innhold

1: Fordømmelse av russisk krigføring i Ukraina	3
2: Mottak av flyktninger fra Ukraina	3
3: Fylkeskommunen som samfunnsutvikler	4
4: Bionova til Steinkjer	5
5: Stans handel i strid med folkeretten.	6
6: Et seriøst og inkluderende arbeidsliv.	6
7: Velferdssamfunnet bygges med sterke offentlige tjenester	7
8: Nærings- og industripolitikk – grønn vekst og økt eksport	9
9: En bedre skole hvor alle opplever mestring og trygghet	10
10: En sosialdemokratisk studentpolitikk	14
11: Mulighet for studielån for å ta førerkort også i klasse B	19
12: Helse	19
13: Fastlege er et velferdsgode alle innbyggere må ha tilgang til	19
14: Fosterforeldres tilgang til Helsenorge på vegne av sine fosterbarn	20
15: Bedre betingelser for fosterforeldre	21
16: Fødselsdepresjon	21
17: Rettferdig vaksinefordeling nå	22
18: Innvandring og midlertidig opphold	23
19: En human innvandringspolitikk med Arbeiderpartiet	23
20: Inkludering	25
21: Antirasisme	26
22: Norges internasjonale ansvar for flyktninger i nød	26
23: Et grønnere akademia	27
24: En mer bærekraftig og sirkulær tekstilproduksjon	28

25: Fornybare energikilder	28
26: En petroleumspolitikk for 2020-tallet i en ny tid (Dissens)	31
27: Utvikling innenfor naturens tåleevne	34
28: Fosensaken	36
29: Strøm - et nasjonalt fellesgode	36
30: Gjennomgang av NTP og evaluering av måten vi bygger vei på	38
31: Tunnelsikkerhetsforskriften	39
32: En grønn transportsektor	39
33: Tungbilberging må bli del av den nasjonale beredskapen	40
34: Fergeforbindelsen Hitra - Aure	40
35: Flyrutetilbud i Trøndelag	41
36: Tunnel mellom Ila og Flakk	41
37: Landbruk - Matproduksjon i en ny tid - større selvforsyningsgrad og mindre kjedemakt	42
38: En rettferdig, skapende og omfordelende skattepolitikk	43
39: Likekjønnede par og foreldrerollen	45
40: Unngå permitteringer og konkurser	45
41: Pensjon med spesiell vekt på minstepensjonistene.	46
42: Skogens plass i det grønne skifte	46
Oversikt over forslag som avvises (1 dissens):	47
Oversikt over forslag som oversendes styret for videre oppfølging:	49
Oversikt over forslag som oversendes stortingsgruppa for videre oppfølging:	49
Oversikt over forslag som oversendes fylkestingsgruppa for videre oppfølging:	49
Oversikt over forslag som oversendes programkomiteen for fylkestingsvalget:	50

1: Fordømmelse av russisk krigføring i Ukraina

(forslag 48)

Det er krig i Europa, og vi står i en ny tid. Trøndelag Arbeiderparti fordømmer på det sterkeste Russlands angrep på Ukraina. Kamphandlingene må opphøre umiddelbart, og partene må sette seg ved forhandlingsbordet.

Vi får daglig gjennom media og fra Ukrainske myndigheters rapporter, meldinger om og bilder av russiske angrep som forårsaker store menneskelige lidelser og tap av sivile menneskeliv. Disse tallene stiger fort. Russlands invasjon mot et europeisk naboland bryter med folkeretten og mangler sidestykke i etterkrigstidens Europa. Folkeretten beskriver suverenitetsprinsippet som en grunnleggende rettighet for alle stater. Den sier at *«alle stater er suverene, skal bestemme fritt over seg selv, og ikke bli styrt av andre mot sin vilje.»* Russland har satt folkeretten til side og gått til fullskala invasjon av et fredelig naboland. Dette kan Arbeiderpartiet på ingen måte godta.

Krigen i Ukraina er en vond påminner om at vi aldri kan ta fred og demokrati for gitt. Krigen angår også norsk sikkerhet. For et lite land som Norge understreker utviklingen hvor viktig NATO-medlemskapet er for vår sikkerhet. De sikkerhetsutfordringene som vi står overfor, må løses i samarbeid med andre.

Vi kan ikke godta et Europa hvor stormakter tar seg til rette, internasjonalt anerkjente grenser ikke respekteres og brutal våpenmakt erstatter forhandlinger og dialog. Trøndelag Arbeiderparti mener vi er sterkere sammen med våre NATO-allierte og europeiske naboer i å stå imot denne utviklingen. Vi står sterkere sammen. NATO-medlemskapet gir trygghet i en usikker og potensielt farligere tid.

I skrivende stund melder FNs høykommissær for flyktninger at antallet flyktninger fra krigen i Ukraina allerede har passert tre millioner. I tillegg er over syv millioner internt fordrevet innad i landet. Dette er for hver og en, menneskelige skjebner uforskyldt påført av en meningsløs krig.

Kommunene i Trøndelag har vist ved tidligere flyktningekatastrofer at vi evner å ta imot sårbare mennesker i en vanskelig situasjon. Kommunene har etter bestilling kartlagt sin egen mottakskapasitet, og skal nå være forberedt på å ta sin del av ansvaret med å ta imot flyktninger som ankommer Norge.

Trønderske kommuner har allerede stilt opp med økonomisk bistand til hjelpeorganisasjoner og til det ukrainske folket gjennom den Ukrainske ambassaden. Internasjonale humanitære kriser som det vi nå ser krever internasjonal solidaritet, og at vi stiller opp for medmennesker i nød.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og regjeringen

2: Mottak av flyktninger fra Ukraina

(forslag fra red.kom)

Trønderske kommuner er klare til å bidra med mottak og bosetting av flyktninger. Vi har både kompetanse på bosetting og integrering, samt et næringsliv og frivillige som vil bidra. For å kunne ta raskt imot og bosette på en god måte må kommunene og staten arbeidet tett sammen. Det krever at kommunene bruker de ressursene som er tilgjengelig i lokalsamfunnet og at staten stiller opp både økonomisk og med statlige tjenester og tilrettelegging som gjør at tilbudene kan komme raskest mulig i gang.

Både nasjonale og lokale myndigheter har gitt klart uttrykk for ønske om å bistå Ukraina og ta imot ukrainske flyktninger. Kommunene har meldt stort ønske om å bidra og staten planlegger for ulike antall som kan komme til Norge. Mange har spørsmål og mange vil hjelpe.

Trøndelag har ressursene, kompetansen og viljen til å stille opp for mennesker som flykter fra krig. Det har vi vist gjennom mottak av flyktninger gjennom mange år og ekstraordinær innsats spesielt knyttet til krigen i Syria og Bosnia. Nå som mange ukrainere flykter står vi klare til å ta i mot de som har behov, samtidig som vi også vil bosette flyktninger fra andre kriger og konflikter slik vi har forpliktet oss til. Kommunene i Trøndelag må kartlegge den samlede kapasiteten, både offentlig, privat og i ideell sektor. Frivilligheten er svært viktig for og lykkes, fritidsaktiviteter er viktig både for å gjøre fritida meningsfull og for å skape god integrering. Kommunen må tilrettelegge for aktivitet for flyktninger i f.eks. kulturskole og i ungdomsklubber. Lag og organisasjoner oppfordres til å bidra på sine arenaer. Statens må sikre at dette blir mulig økonomisk. Det er også viktig at de som kommer hit på midlertidig opphold sikres helsetjenester, en trygg plass å bo, og aktiviteter som barnehage, skole og jobb.

For å klare jobben må staten sørge for at de raskest mulig kommer fra mottak og ut i kommunene. For å få til god integrering må de som ønsker å jobbe få både norskkurs tilpasset sitt behov og få godkjenning for utdanninger de har fra sitt hjemland. Ventetid på politiattest eller andre formaliteter for å komme i jobb må også minimeres. Vi må sørge for at godkjenning av utdanning i utlandet går raskt, at studenter får mulighet til å videreføre sine studier i Norge, vi må også sørge for at nødvendige politiattest for ukrainere kommer raskt så de får muligheter til og jobbe i barnehager og skoler.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og regjeringen

3: Fylkeskommunen som samfunnsutvikler

(forslag 9)

I fire stortingsvalg har Arbeiderpartiet lovet å styrke det regionale folkevalgte nivået med nye oppgaver, mer makt og myndighet. Regionreformen bør nå repareres – ikke reverseres. Uten nye oppgaver og ressurser til å gjennomføre de man allerede har, vil fylkeskommunene miste enda mer legitimitet og svekkes som regionalt folkevalgt nivå. Høyre regjeringen sviktet på oppgaver og tilstrekkelig med ressurser til fylkeskommunene. De økonomiske virkemidlene ble svekket år for år. Nå kan vår regjering reparere regionreformen og bringe oss videre framover.

I motsetning til forrige regjering ønsker denne regjeringen å styrke fylkeskommunen som samfunnsutvikler.

Fylkeskommunen har ansvar for mange viktige tjenester for folk og lokalsamfunn, som blant annet videregående opplæring, fylkesveier, kultur, kollektivtransport, tannhelse, skoleskyss og transport av personer med nedsatt funksjonsevne. I tillegg har fylkeskommunen ansvar for utviklingen i regionen gjennom blant annet overordnet planarbeid, næringsutvikling og miljøoppgaver. Et velfungerende folkestyre på regionalt nivå er viktig, og samfunnsutviklerrollen utøves i gode partnerskap med hjelp av gode virkemidler og verktøy.

Fylkeskommunene har også en rolle i å hevde sin regions interesser om nasjonale prosjekter, etableringer, posisjoner osv. Dette er det bare et *folkevalgt* organ som kan gjøre på vegne av en regions innbyggere overfor nasjonale myndigheter. En statsforvalter eller andre statlige organ kan ikke spille en slik «strategisk» rolle.

Arbeiderpartiet vil ta hele landet i bruk. Det skal være mulig å leve gode liv uansett hvor du bor. Vi vil legge til rette for gode tjenester nær folk, flere arbeidsplasser og god infrastruktur i hele landet. Vi vil utvikle regionvekstavtaler mellom staten, kommuner og fylker, som skal sikre utvikling og vekst i hele landet og langsiktige rammer for næringsliv, transport, bredbånd, bosetting utdanning og velferd. Det regionale folkevalgte nivået bør overta forvaltningsoppgaver og oppgaver fra statsforvalteren hvor politisk skjønn utøves. Statsforvalteren bør kun ha ansvar for kontroll og tilsyn. Regjeringen kan bruke forsøksloven aktivt og f.eks. vurdere oppgaver som kjøp av tog-tjenester, utbygging av bredbånd og se på løsninger for statlig finansiering av næringsviktige fylkesveier.

Når nå strukturen på den regionale inndelinga med nye fylkesgrenser er klar, bør fokuset rettes mot å fylle det regionale folkevalgte nivået med oppgaver.

Trøndelag Arbeiderparti ber regjeringen sette fart på arbeidet med å styrke fylkeskommunen som samfunnsutvikler.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og fylkestingsgruppa

4: Bionova til Steinkjer

(Ivaretar forslag 8)

Regjeringen har satt i gang en utredning om etableringen av Bionova med mål om oppstart andre halvår 2022. Som regjeringen skriver skal Bionova bidra til utvikling av næringsvirksomhet i Norge, reduksjon i utslipp av klimagasser og særlig til binding av karbon.

Trøndelag Arbeiderparti er positive til etableringen av Bionova og ser verdien i at det i utredningen som regjeringen nå gjennomfører også sees på hvilke av dagens virkemidler knyttet til utviklingen av bioøkonomi og sirkulærøkonomi innen landbruk, skogbruk og havbruk som kan legges inn under Bionova. Det er likevel viktig at utredningen ser på hva som vil være den mest hensiktsmessige organiseringen av virkemidlene for å lykkes med ambisjonene om grønn vekst og mer satsing på bio- og sirkulærøkonomi. Derfor mener Trøndelag Arbeiderparti at det i utredningen også må sees på om etableringen av Bionova kan gjøres som en rendyrket underavdeling av Innovasjon Norge med et fast kontorsted på Steinkjer.

Steinkjer har et unikt utgangspunkt for å kunne ta imot Bionova. Det er i Steinkjer at den grønne og blå åkeren møtes. I tillegg har vi et unikt kompetansenettverk for skogbruk. Gjennom forskningsinstitusjonene NIBIO og SINTEF, som begge er til stede på InnoCamp i Steinkjer med betydelig virksomhet, og tilstedeværelsen til Nord universitet har vi et helt unikt samarbeid mellom forskning og akademien.

Steinkjer har i tillegg et sterkt administrativt miljø både gjennom Statsforvalteren i Trøndelag, fylkeskommunens administrasjon, avdelingen Landbruksdirektoratet har og ikke minst det største landbrukøkonomiske bankmiljø gjennom landbruksavdelingen til Sparebank1 SMN som ligger i Steinkjer. I budsjettavtalen er det understreket at det er et mål at Bionova skal være operativt fra andre halvår 2022. Det er mulig å komme raskt i gang med en slik

etablering på Steinkjer da det er god tilgang på kompetent arbeidskraft og den infrastrukturen man vil ha behov for.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- at Bionova lokaliseres til Steinkjer

Red.kom innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og regjeringen

5: Stans handel i strid med folkeretten.

(forslag 31)

Siden 1967 har israelske myndigheter ført en ulovlig okkupasjonspolitikk av Palestina. Okkupasjon er i strid med folkeretten, henholdsvis Geneve Konvensjonen artikkel 49, og blant annet FN-resolusjoner 242 og 478, og det er det største hinderet for fred mellom Israel og Palestina. De ulovlige bosettingene på okkupert jord anerkjennes ikke som en del av Israel av hverken Norge, EU eller FN. Derfor bidrar handel med de ulovlige bosetningene til å støtte opp under folkerettsbrudd. De siste 55 årene med ulovlig okkupasjon har vist at israelske myndigheter ikke vurderer å endre sin folkerettsstridige politikk. Tvert i mot, både tidligere statsminister Netanyahu og dagens statsminister, Bennett, har vunnet valg ved å love at Vestbredden skal bli israelsk. Dette er brudd med våre internasjonale spilleregler, og det er brudd på FNs flere vedtak om en tostatsløsning i regionen.

Arbeiderpartiet står fremst i kampen for en verden der vi hegner om folkeretten, og der alle land følger de samme internasjonale spillereglene. Derfor har Arbeiderpartiets landsmøte flere ganger vedtatt at vi ønsker å fraråde norsk næringsliv fra å handle med okkuperte områder som strider med folkeretten.

Nå som Arbeiderpartiet styrer landet, er det på tide at vi hegner om folkeretten ikke bare med ord, men med handling. Hverken næringslivet eller vi som stat skal tjene på ufrihet, okkupasjon og folkerettsbrudd. Norge er i dag ikke fremmed for å iverksette økonomiske sanksjoner overfor land som bryter folkeretten. I dag sanksjonerer vi mot 26 ulike land, hovedsakelig på grunn av brudd på folkeretten. Folkeretten er vårt moralske kompass for når vi iverksetter økonomiske sanksjoner EU har vedtatt en merkeordning av varer produsert på okkupert jord.

Trøndelag Arbeiderparti mener at vår regjering kan bidra gjennom å legge økonomisk press på okkupanten ved å utarbeide en skriftlig anbefaling til norsk næringsliv om fraråding av økonomisk samkvem som understøtter okkupasjon eller menneskerettighetsbrudd, samt å innføre en merkeordning av varer produsert på okkupert jord.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas

6: Et seriøst og inkluderende arbeidsliv.

(forslag 12, 13, 14, 42, 44, 51)

Vi skal ha et godt og seriøst arbeidsliv i Norge. Arbeiderbevegelsen har alltid kjempet for trygge og gode arbeidsplasser. Høy organisasjonsgrad og sterke fagorganisasjoner er kjernen i den norske arbeidslivsmodellen. I Norge har derfor de fleste arbeidstakere hatt arbeidsplasser med stor grad av innflytelse over egen arbeidshverdag. De senere årene har vi likevel sett at stadig flere tvinges til å arbeide uten den tryggheten som vi forventer i norsk arbeidsliv. Her tar nå Arbeiderpartiet i regjering grep, og oppryddinga for å snu den negative utviklingen er i gang.

Et anstendig arbeidsliv er selve grunnmuren i velferdsstaten. Sammenhengen mellom arbeid, familie og sosiale forhold er grunnleggende elementer i folks liv, og angrep på våre velferdsgoder kan ikke aksepteres. Fokus på det gode arbeidsliv, tilrettelegging av arbeidet som sikrer at alle kan fullføre arbeidslivet på en sikker, trygg og helsemessig måte vil være en viktig utfordring fremover.

Det må føres en politikk som gjør det lettere for personer som lever på trygd, å kombinere trygd med arbeid. Folk med nedsatt funksjonsevne og helsemessige utfordringer skal møte et arbeidsliv som er åpent og inkluderende.

Flere og flere ungdommer er ikke i arbeid eller utdanning. Når hundre tusen unge under 30 år står utenfor utdanning og arbeid, og antallet unge uføre har mer enn doblet seg de siste 8 årene, trenger vi et krafttak for å få de unge tilbake i arbeid. Bare i Trøndelag gjelder det ca 4000 ungdommer mellom 21 og 24 år. De fleste av disse går det bra med, men en 300- 400 av disse står i fare for aldri å få seg jobb og til slutt kanskje i en alder av 24-25 år bli uføretrygdet. I Aps program står følgende: «Arbeiderpartiet vil hindre at stadig flere ungdom og unge voksne faller på utsiden av skole og arbeide ved å sikre en bedre samordning av tjenestene i helsesektoren, NAV og utdanningssystemet, slik at unge gis en helhetlig oppfølging tilpasset den enkelte med fokus og mestring.»

NAVs satser for tiltakspenger har gått fra nesten 400 kr pr dag i 2019, til 255 kr dagen i 2022. Lavere satser gjør at tiltakspenger for fulltids aktivitet nå er lavere enn NAVs minstesats for livsopphold. Det betyr at deltakere på kurs eller kvalifiserende tiltak gjennom NAV i dag får mindre utbetalt pr måned enn de som passivt mottar sosialstønad.

Lave satser for tiltakspenger kan svekke deltakernes motivasjon for deltakelse i kvalifiserende tiltak. Det flytter også utgifter fra statlige tiltakspenger i NAV og over på kommunale kostnader til livsopphold.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- ha incentivordninger for å hjelpe unge uføre inn i arbeidslivet, og hindre for tidlig utstøting fra dette, blant annet gjennom flere tiltaksplasser i vekstbedrifter og arbeidsinkluderingsbedrifter.
- Trøndelagsmodellen sørger for at flere ungdommer får tilbud om læreplass og dermed mulighet til å ta fagbrev. Ordningen må styrkes, utvides til å gjelde både unge og voksne og gjøres bedre kjent.
- ha et arbeidsliv for hele livsløpet.
- innføre en ungdomsgaranti opp til 25 år som sikrer unge tilbud om jobb, utdanning eller kompetansegivende opplæring.
- styrke Arbeidstilsynet, med økt tilstedeværelse ute på arbeidsplassene.
- ha en styrking av A-krimarbeidet, gjennom økte ressurser.
- ha gode og rettferdige pensjonsordninger.
- at fylket og kommunene i Trøndelag må forplikte seg til egne vedtak om innkjøpspolitikk, og følge disse opp.
- bruke kvotering for å få flere med innvandrerbakgrunn inn i arbeidslivet og ledende posisjoner.
- øke NAVs satser for tiltakspenger ved aktivitet for å belønne aktivitet framfor mottak av sosialstønad

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa

7: Velferdssamfunnet bygges med sterke offentlige tjenester
(forslag 44, 51, 53)

Offentlig sektor er grunnmuren i velferdssamfunnet vårt, og uten en sterk offentlig sektor vil også privat sektor lide.

Velferdsstaten er selve kjernen i den norske samfunnsmodellen. Den velferdsstaten arbeiderbevegelsen har bygget er en velferdsstat å være stolt over, men det er dessverre krefter som ønsker å demontere den. Derfor, når vi nå står overfor en ulikhetskrise som røkter grunnmuren til hele den norske tillitsmodellen, trenger vi en velferdsstat med sterke og nye muskler. Velferdsstaten er det mest grunnleggende verktøyet vi som sosialdemokrater har for å skape en bedre felles framtid, både for oss selv og for de som skal komme etter oss.

For Arbeiderpartiet er velferdsstaten sin fremste oppgave å levere gode tjenester til innbyggerne og disse grunnleggende velferdstjenestene er ikke egnet for konkurranseutsetting.

Borgerlige kutt i kommuneøkonomien har svekket velferdstjenestene, og pandemien har forsterket problemene. Kommunene har hatt økte utgifter til blant annet sykefravær, pandemihåndtering og smittevernutstyr. Dette har lagt ytterligere press på de ansatte, og deres mulighet til å levere gode velferdstjenester til innbyggerne. De kommuneansatte har gjort en stor innsats med å holde smittespredningen nede og velferdstjenestene i gang. Dette på en allerede presset bemanning, og med smitteverntiltak på toppen, er det mange slitne arbeidstakere i de kommunale tjenestene. Derfor trengs nå en storstilt styrking av kommuneøkonomien og en styrking av bemanningen. Dette er nødvendig for at kommunene og de ansatte fortsatt skal kunne levere offentlige tjenester av god kvalitet.

Tannhelsetjenesten i Norge i dag er et hull i velferdsstaten vår. Tannhelsehjelp skal ikke være et privilegium reservert til de med god råd, men en naturlig del av velferdsstaten. Tennene er som kjent en del av kroppen, og Trøndelag Arbeiderparti mener at tannhelsetjenestene gradvis bør utvides til å bli en del av egenandelsordningen.

Barnefattigdom er noe av det mest uverdige vi har i et velferdssamfunn. Norge kan ikke være bekjent av at 115 000 barn og unge lever i vedvarende fattigdom. Barn og unge er de vi skal bygge fremtidens Norge på. Fattigdom fører til utenforskap og vil for mange redusere muligheten til et verdig og meningsfullt liv. Skal vi få utryddet barnefattigdom, må vi starte med foreldrenes fattigdom. Det er derfor viktig at alle som kan arbeide har et arbeid å gå til og at vi har gode velferdsordninger for dem som ikke kan arbeide.

En av de store utfordringene i offentlig sektor er også den høye andelen av deltidsstillinger. Arbeiderpartiet må gå foran, og gjennom samarbeid med partene i arbeidslivet etablere en heltidskultur i tjenestene og organisere arbeidslivet i offentlig sektor med hele stillinger. Det er også avgjørende at det påbegynte lovarbeidet for å styrke retten til heltid lykkes, og at det blir slått fast at normalen i norsk arbeidsliv er hele og faste stillinger.

De siste årene har man sett en større kommersialisering og privatisering av offentlige tjenester. Offentlige tjenester drives best av det offentlig, og våre felles skatteinntekter må gå til en styrking av offentlige tjenester fremfor i private eieres lommebøker. Derfor skal offentlige tjenester være offentlig finansiert og drevet i egenregi med egne ansatte. Arbeiderpartiet må være en garantist mot privatisering av offentlige tjenester.

Hurdalsplattformen har gitt tydelige signaler om hva som er i vente og vi forventer at vår regjering tar tak og gjennomfører.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Styrke offentlig sektor gjennom større bevilninger inneværende år.
- Styrke kriminalomsorgen med flere årsverk.
- Styrke helseforetakene, med fokus på psykisk helsevern
- Lage gode beredskapsplaner med tillitsvalgte på laget
- Styrke kommuneøkonomien og øke bemanningen.
- At tannhelsetjenestene gradvis bør utvides til å bli en del av egenandelsordningen.
- Støtte frivilligheten med midler til å kjøpe drakter og utstyr som kan benyttes av alle.
- legge til rette for flere gratis fritidstilbud for barn og unge.
- Sikre gratis SFO for 1.–2. årstrinn, og sette en lav øvre prisgrense for SFO for 3.–4. årstrinn.
- Redusere maksprisen på barnehage for alle barn og utvide gratisordningen for flere.
- at det innføres minst to barnehageopptak årlig i kommunene
- Styrke Frifondordningen for å sørge for gode tilskuddsordninger for aktivitet til barn og unge.
- Ha en nasjonal etableringsstøtte til de kommunene som mangler fritidsklubb, slik at alle barn og unge får et tilbud om dette. De største kommunene bør ha en i hver bydel.
- Retten til heltid må lovfestes og fortrinnsretten for deltidsansatte må styrkes.
- En tillitsreform, godt forankret i trepartssamarbeidet, må innføres i offentlig sektor.
- Offentlige tjenester skal som hovedregel drives i egen regi med egne ansatte.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa

8: Nærings- og industripolitikk – grønn vekst og økt eksport

(forslag 51)

Vi står foran en spennende tid i norsk næringsliv. Regjeringen har satt tydelige mål for en grønn omstilling og vekst i eksporten fra fastlandet i årene fremover. Disse ambisjonene utgjør sammen med våre klimaforpliktelser en mulighet for et sterkt og moderne næringsliv med økt sysselsetting og verdiskaping.

Norsk næringsliv i dag preges i stor grad av eksport av råvarer som olje, gass, fisk og metaller. Trøndelag Arbeiderparti mener det i større grad må satses på videreforedling i Norge, og at rammebetingelsene for eksport styrkes. Norge har unike naturressurser koblet med sterke samfunnsmessige og industrielle kvaliteter. Vellykket industrisatsing og klimaomstilling krever at vi bygger videre på det som har vært suksessoppskrifter for Norge tidligere. Vi må kombinere ambisiøse klimamål med ambisiøse jobbskapingsmål innen områder der vi har fortrinn og kompetanse. Både olje- og gassindustrien, annen maritim industri og fastlandsindustrien er i hovedsak eksportrettet og påvirkes av priser og etterspørsel i et globalt marked. Likevel er det en rekke viktige innsatsfaktorer vi kan påvirke for økt verdiskaping og sysselsetting.

Bedriftenes muligheter for utvikling avhenger av politiske beslutninger, forskning, utdanning, kapitaltilgang, inntektspolitikk, forholdet mellom partene i arbeidslivet og internasjonale handelsavtaler. Det er i sum dette som bestemmer hvilket næringsliv vi får. Når økonomien i et samfunn vokser og befolkningen får økt kjøpekraft, er det normalt at det fører til økt etterspørsel. At norske forbrukere velger norske varer og tjenester, gir en stor økonomisk gevinst for Norge og norske arbeidsplasser. Det offentlige er en stor innkjøper av varer og tjenester. Bygging og vedlikehold av veier, bane, skole og andre offentlige bygg, skaper mange arbeidsplasser. Offentlige anbud, bør deles opp slik at flere norske selskaper kan delta i anbudsrunderne, noe som også vil styrke næringslivet i distriktene.

Hele landet må tas i bruk, og Arbeiderpartiet bør ha en næringspolitikk som sørger for at industri og næringsliv i distriktene har trygge og gode rammevilkår samtidig som det legges til rette for etablering av nye virksomheter. Det må legges til rette for etablering av nye virksomheter. Det bør også tilrettelegges for at de som ikke er avhengig av å møte på jobb på et bestemt sted, kan ta med seg sin arbeidsplass ut i distriktene.

Skal Norge lykkes med sine ambisjoner om grønn vekst og mer eksport fra fastlandet trengs det også at de offentlige virkemidlene styrkes. Vi har virkemidlene som trengs, men det mangler nok midler til å få volumet opp slik at enda flere nye virksomheter lykkes. Både de statlige og regionale næringsvirkemidlene må styrkes i tillegg til kapitaltilgangen til Investinor. Næringshager og klyngeprogrammer er viktige i denne sammenhengen. Kommuner, fylkeskommuner og stat bør gå sammen i å få etablert regionale grønne investeringsfond. Sirkulærøkonomien må styrkes. Dagens hindringer gjennom brukthandelloven må fjernes. Vi må styrke lønnsomheten i sirkulærøkonomien ved å fjerne merverdiavgiften på gjenbruksprodukter.

Trøndelag Arbeiderparti mener at:

- EØS-avtalens muligheter må utnyttes til å påvirke EUs politikk tidligere og mer systematisk
- Satsingen på kompakte CO2-fangst og -lagringsløsninger og utbygging av havvind må forseres.
- Det må sees på Enova sitt mandat sånn at skillet mellom kvotepliktige og ikke-kvotepliktige utslipp oppheves, samt at Enova kan gi støtte til videreutvikling av eksisterende teknologier.
- Det må etableres ny lavutslippsindustri i Norge, utvikle nye innovasjonsprosjekter som bidrar til ytterligere klimakutt inkludert CO2-fangst på store utslippspunkt
- Norske råvarer i størst mulig grad skal videreføres av virksomheter i Norge.
- Vi må ha et aktivt og balansert eierskap i næringslivet, med vekt på langsiktige og kompetente eiere.
- At staten forblir en langsiktig og aktivt eier i strategisk viktige bedrifter.
- Det legges til rette for satsing på forskning og utvikling for å fremme vekst i norsk industri og næringsliv.
- Rammebetingelsene til norsk eksportindustri må være konkurransedyktige.
- Virkemidlene gjennom fylkeskommunene, Innovasjon Norge og Siva må styrkes
- Investinor får økte investeringsrammer og at det sees på utvidelse av mandatet
- Kommuner, fylkeskommuner og stat bør gå sammen i å få etablert regionale grønne investeringsfond
- Det utvikles incentiver for næringsliv, kommuner og andre offentlige virksomheter som tilrettelegger for stedsuavhengige jobber i distriktene
- Sirkulærøkonomien skal styrkes gjennom fjerning av juridiske og økonomiske hindringer

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa , næringsministeren og klima- og miljøministeren.

9: En bedre skole hvor alle opplever mestring og trygghet

(Forslag nr. 22, 26, 37, 45, 50, 67, 68, 69, 70, 82, 83, 84, 86, 93 og innkommet forslag i debatten)

Skolen skal være en arena hvor alle kan lykkes og føle seg trygge. Høyre-regjeringen har styrt skolen mot mer målstyring og mindre tillit til lærere og elever. For at alle skal lykkes må vi føre en skolepolitikk som gjenreiser tilliten, ser hele eleven og sørger for at alle kan mestre

skolen, uansett hvem de er eller hvilken bakgrunn de har. Mindre klasser, gode pedagoger og et bredere lag rundt skoleelevene er en forutsetning for at elevene skal bli sett og for at de skal få den hjelpen de har krav på. Trøndelag Arbeiderparti vil ha flere yrkesgrupper inn i skolen.

Trøndelag Arbeiderparti ønsker også en innføring av heldagsskolen, først for 1.-4 trinn og deretter for resten av grunnskolen. Heldagsskolen vil bidra til at flere mål for skolen oppnås. En helhetlig skolehverdag vil bety integrering av lekser, aktivitetstilbud som kulturskole og i tillegg bidra til et trygt samlingssted for barna sammen med venner uten at økonomien til foreldrene blir et argument. Gjennom heldagsskolen vil det være større rom for mer fysisk aktivitet slik at intensjonene om minst 60 min fysisk aktivitet ivaretas.

Trøndelag er sammenslått og sammensatt, med små og store lokalmiljø. Det er ofte sammenheng mellom hvor ungdom går på skole og hvor de etablerer seg etter endt utdanning. Det er derfor viktig at våre elever har muligheten til å gå på skole nært heimlassen, familie og lokalmiljø. Trøndelag Arbeiderparti står fast på den desentraliserte skolestrukturen i Trøndelag.

Dagens fraværsgrense er for rigid og må endres. Rektorenes mulighet til å utvise skjønn må utvides og det må innføres bruk av egenmeldinger som tar ned presset på fastlegene på grunn av elever som trenger legeerklæring. Pandemien har vist oss hvor viktig det er at de som er syke holder seg hjemme.

Norsk er et svært sentralt fag i skolen. Det er et mangfoldig fag, og det faget med høyest timeantall i grunnskolen. Faget er essensielt for å utvikle barn og unge til demokratiske samfunnsborgere. I dag skal elevene få standpunktkarakter i både norsk hovedmål, norsk sidemål og norsk muntlig. Det gjør at elevene må gjennom svært mange sluttvurderinger for å legge grunnlaget for disse tre karakterene. Trøndelag Arbeiderparti mener det viktigste er at elevene får mest tid til fagets innhold.

Dagens eksamensordning er urettferdig og utdatert, og fremtiden din bør ikke bestemmes av dagsformen din. Elevene går på skole for å forbedre og utvikle seg, og med dagens ordning er dette aspektet helt fraværende. Fokuset er kun rettet mot vurdering og ikke forbedring.

Både grunnskolen, videregående opplæring, høgskoler og universitet benytter nå i stor grad digitale læremidler som apper, ebøker, digitale læringsplattformer o.l. Disse er i liten grad universelt utformet og det finnes heller ingen felles nasjonal delingsplattform for digitale læringsressurser.

Noen elever opplever utfordringer som preger dem på skolen, fritiden og/eller hjemmet, og det kan påvirke skolegangen. Det vises på elevenes adferd når de ikke har det bra. En del klarer å snakke med hjelpeinstanser. Men noen elever verken viser at de har det vondt eller oppsøker hjelp. Et kompetent miljøteam kan forebygge og ta tak i små og store utfordringer sammen med unge, foreldre og skole på et tidlig tidspunkt. Trøndelag Arbeiderparti vil at det sees nærmere på opprettelsen av gode miljøteam i tilknytning til hver grunnskole.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Innføre heldagsskolen på 1.-4.trinn i grunnskolen
- At leksehjelptilbudet skal ha pedagoger eller studenter med god kompetanse til stede.
- Opprettholde en desentralisert skolestruktur i Trøndelag
- Erstatte dagens fraværreglement slik at det blir mindre rigid og byråkratisk og gir mer tillit til lærer og elev, samt legger opp til økt gjennomføring"
- At standpunktkarakterene i norsk hovedmål og sidemål slås sammen til én karakter i norsk skriftlig. Dette skal gjelde for både grunnskole og videregående skole.
- Utrede alternativer til dagens eksamensordning slik at eksamen som eneste vurderingsform avskaffes. Utredningen må se både på hvordan nye prøveformer og mappevurderinger kan innføres.

- Ordningen med privatisteksamen må endres slik at alle elever har like muligheter til å forbedre sine karakterer
- Inntil ny vurderingsordning er på plass likestille eksamen og standpunktkarakter i videregående skole ved å regne faget som bestått dersom eleven får minimum karakter 2 i standpunktkarakter, uansett resultat på eksamen.
- At det skal stilles krav om universell utforming av alle læremidler/læringsplattformer som benyttes i grunnskolen, vgs og innenfor høyere utdanning
- at det sees nærmere på opprettelsen av gode miljøteam i tilknytning til hver grunnskole og videregående skole.
- at det innføres et gratis skolefrukttilbud i grunnskolen
- at det skal ses på en felles nasjonal delingsplattform for digitale læringsressurser i grunnskole, videregående skole og innhold i Introduksjonsprogrammet for innvandrere.

Nynorsken sin rettmessige plass i skolen

Nynorsk og bokmål er likestilte målformer. Trøndelag Arbeiderparti meiner at den rettmessige stillinga til nynorsken i større grad må visast i utdanningssystemet.

I dag er det ulik praksis for å gje nynorskopplæring i lærarutdanningane på dei ulike utdanningsinstitusjonane. I det heile finst det ikkje eit heilhetleg system for å sikre at lærarutdanninga gjer framtidige lærarar kompetente til å undervise på og i nynorsk som hovudmål. Barnehagelærarutdanninga må også i større grad ivareta eit slikt perspektiv.

I 2024 er det 50 år sidan det vart lovfesta at alle lærebøker og læremiddel i andre fag enn norsk skal ligge føre på begge målformer til same tid og til same pris. Det er framleis slik at nynorskelevane ofte får sine læremiddel seinare enn bokmåselevane. Med inntoget av digitale læremiddel har dette forverra seg og mange digitale læremiddel som vert brukt i skulen finst berre på bokmål.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At sidemålsundervisninga skal byrje tidlegare og bli betre.
- At nynorsk skal ha ein tydeleg rolle i opplæringa av norsklærarar. Det må leggjast opp pensum, drivast opplæring og nivået til studentane må vurderast i både nynorsk og bokmål.
- At lærar- og lektorstudentane som skal undervise i norsk, må få opplæring i nynorskdidaktikk.
- At digitale læremiddel og læringsplattformer skal vere tilgjengelege på nynorsk og at desse skal vere universelt utforma.

Hybelboere

Det er et sosialdemokratisk prinsipp at alle skal ha lik rett og mulighet til utdanning, og dagens stipendordninger er viktige virkemiddel for å sikre at alle uansett bakgrunn kan få seg utdanning og de mulighetene i livet det medfører. Borteboerstipendet skal i utgangspunktet dekke husleie, mat og andre nødvendige innkjøp til borteboeren. Men i dag er borteboerstipendet mindre enn det var for 20 år siden. Samtidig har forbruket økt og fortsetter å øke massivt blant unge. Konsekvensene av et for lavt borteboerstipend, utstyrsstipend og utfordringer med å bo alene gjør at flere velger å ikke gå på den videregående skolen de ønsker.

Å bo alene fra 16-årsalderen byr på flere utfordringer. Mange hybelboere opplever å bli ensomme, og plutselig må man klare alle gjøremål selv. Spesielt under koronapandemien med altemnerende hjemmeskole og små grupper på skolen har mange opplevd å bli isolert. Her er hybelboere en spesielt sårbar gruppe. Flere videregåendeskolene har tatt initiativ til

såkalte “hybelkvelder” på skolene, hvor borteboere kan få et måltid og være sosial med hverandre.

Trøndelag Ap vil:

- Øke stipendordningene, spesielt borteboerstipendet, og at disse justeres årlig.
- Støtte ordninger som ivaretar og sørger for oppfølging til borteboere, for eksempel gjennom elevkvelder for borteboere med gratis måltider på videregående skoler.
- Jobbe for at det offentlige i større grad bidrar til å bedre tilgangen på hybler for borteboere. Krav om at hybler med universell utforming skal være tilgjengelig.
- At vertskommuner skal gi bo-garanti for borteboere som flytter til kommunen for videregående opplæring.

Yrkesfag

Fremtidens arbeidsliv vil ha enda større behov for faglært arbeidskraft. Skal vi forbli konkurransedyktig og at byggingen av landet fortsetter må det satses på yrkesfag. Norge har, og har hatt, verdens beste fagutdannede. For å sikre nok fagarbeidere i fremtiden, må det opprettes flere lærlingplasser og vi må satse mer på oppdatert utstyr i skolen og at opplæringen følger utviklingen i arbeidslivet.

For elevene er det viktig at de kjenner sine rettigheter og plikter når de skal ut i arbeidslivet. Spesielt gjelder dette for yrkesfagelever i enkelte bransjer. Trøndelag Arbeiderparti mener derfor at elever i videregående skole bør lære om hvilke rettigheter og plikter de har i arbeidslivet.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Lovfeste retten til en lærlingeplass og gi alle yrkesfagelever en garanti på lærlingplass etter videregående slik at de får fullført utdanningsløpet sitt.
- Sikre elevene høyere utstyrsstipend slik at de har råd til nødvendig utstyr
- At staten øker satsingen på yrkesfag spesielt for å sikre tidsriktig utstyr, tettere samarbeid med arbeidslivet og læreplass til alle som er kvalifisert til det
- At elever i videregående skole i større grad bør lære om hvilke rettigheter og plikter de har i arbeidslivet.
- Rekruttere og videreutdanne flere yrkesfaglærere
- Gjøre fellesfag og programfag på yrkesfaglige linjer mer praktiske og yrkesrettede
- Se på en utvidelse av TAF/YSK-ordningen til alle fylker og linjer der det er lokalt hensiktsmessig
- Gi karakterpoeng for fag-, svenne- og mesterbrev for opptak til høyere utdanning.

Styrk skolehelsetjenesten

Nå er ikke skolehelsetjenesten tilgjengelig for alle. Helsesykepleiere blir flyttet rundt på flere forskjellige skoler, som gjør det vanskelig for unge å bygge opp tillit med nye helsesykepleiere. Helsesykepleiere er ikke alltid tilgjengelig når unge trenger hjelp. En godt utbygd skolehelsetjeneste og tilgjengelig ressurspersoner på skolen er helt nødvendig. En skolehelsetjeneste med et stabilt tilbud og personer som barn kan snakke med - kan være et steg i riktig retning for å kunne fange opp hvis noen trenger hjelp. Trøndelag Arbeiderparti mener vi må styrke skolehelsetjeneste og sørge for at helsesykepleiere er mer tilgjengelig for elevene.

I norsk grunnskole gjennomføres det to helsesjekker for barn og ungdom. Dette gjennomføres i 3. trinn og i 8. trinn. Det måles høyde, barna skal veies og man får noen spørsmål om spisevaner. Trøndelag Arbeiderparti mener at helseundersøkelsene i grunnskolen må være basert på oppdaterte faglige vurderinger. Veiing i skolen kan føre til et forsterket og uønsket kroppsfokus og det må sees på om denne praksisen skal videreføres.

Trøndelag Arbeiderparti vil

- styrke skolehelsetjenesten
- ha et mål om at helsesykepleiere er tilgjengelig hver dag på alle skoler
- at helseundersøkelsene i grunnskolen må være basert på oppdatert faglig kunnskap, og at det må spesielt må sees på den obligatoriske veiingen.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og kunnskapsministeren.

10: En sosialdemokratisk studentpolitikk

(Forslag 61, 62, 64, 65, 66)

Høyere utdanning i hele landet

Samtidig som stadig flere flytter til byene, sliter flere distriktskommuner med fraflytting. For å motvirke dette må det være mulig å ta høyere utdanning i hele landet. Det er fellesskapets ansvar å sørge for at alle kan studere så nært som mulig der de bor. Særlig bør det etterstrebtes å opprette lærerstudier, sykepleiestudier og andre studier som kan ha en særegen verdi for kommune-Norge, i hele landet. For at praksis skal oppleves relevant for studievalget, er det viktig at studiestedene ligger nært der kompetansen trengs slik at den kan tilpasses og utvikles i tett samarbeid med lokalt næringsliv. Slik kan studentene få med seg nyttig erfaring fra arbeidslivet.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Sørge for at det er mulig å studere over hele landet, blant annet gjennom digitalisering og økt bruk av desentralisert utdanning.
- At det skal være studiesteder i alle deler av landet, både universiteter, høyskoler, og fagskoler.
- Sørge for at utdanninger som er viktige for velferdsstaten finnes over hele landet, og utdanningsmulighetene finnes i nærheten av der de skal jobbe.
- Sørge for at det er studiesteder nært der kompetansen trengs.
- At innenfor oppdrett, hvor kompetansen skal skapes og utvikles ved kysten, skal det forskes mer på bærekraftig utnyttelse av ressursene i havet.
- At innenfor industrien, hvor det skal være et tett samarbeid mellom næringslivet og utdanningsinstitusjonene, må det forskes på grønne løsninger og utvikling av nye grønne næringer.
- Sørge for desentraliserte praksisplasser for studier med praksis.

Inntak til høyere utdanning

Med dagens inntaksordning på høyere utdanning kan en i teorien vente passiv i flere år for å opparbeide seg alderspoeng, slik at man kommer inn på de studiene en vil. Trøndelag Arbeiderparti ønsker at det settes i gang et arbeid med å se på nye inntaksordninger der det spesielt sees på ordninger som kan erstatte disse med andre type poeng som vektlegger aktivitet og kompetanse. Det bør i den samme utredningen sees på erfaringer ved bruk av kjønnspoeng ved studier og hvordan studieplasser fordeles når to eller flere elever har lik poengsum på søknad til samme studie.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Utrede nye inntaksordninger til høyere utdanning, med mål om økt aktivitet og kompetanseutvikling og som ikke bare er basert på rene poengopptak.
- Se på om alderspoeng kan erstattes med mer relevante erfaringspoeng.
- ha en større bruk av kjønnspoeng i typiske kvinne- og mannsdominerte yrker
- At det ved kamp om de siste plassene til opptak til høyere utdanning skal studieplassen utdeles på tilfeldig grunnlag heller enn etter fødselsdato.

Opptakskrav og studieplasser profesjonsstudier

Dagens opptakssystem på profesjonsstudiene medisin og psykologi er lite hensiktsmessige med tanke på faktiske arbeidsoppgaver og egnede egenskaper relevant for profesjonene. Dagens system begrenser søkere til kun karakterbasert opptak. Profesjonsstudium i medisin og psykologi er krevende studier og opptakssystemet bør i større grad vektlegge ferdigheter, motivasjon og egnethet enn rene karakterer.

I 2019 planla Universitetet i Oslo å utføre et prøveprosjekt med alternativt opptak ved medisinstudiet, men denne planen ble ikke fullført fordi fakultetet ikke hadde et budsjett som kunne dekke det. Trøndelag Arbeiderparti mener slike prosjekter som kan prøve ut alternativt opptak med formål om å finne den beste formen for opptak må gjennomføres. Vi har legemangel i Norge, men vi utdanner alt for få leger. Dette må prioriteres høyere.

- At det gjennomføres prøveprosjekt med alternativt opptak ved medisin- og psykologi profesjonsstudium med formål om å utrede den beste formen for alternativt opptak
- Øke antall studieplasser på profesjonsstudiene i medisin og psykologi i Norge
- Utrede muligheten for å opprette profesjonsstudium i medisin og psykologi ved flere universiteter, og høyskoler i Norge
- utrede muligheten for profesjonsstudiet i jus i Trøndelag

Bredere representasjon ved helse- og sosialfag

Representasjonen blant studenter i helse- og sosialfag i dag er utrolig snever. Denne høsten var 82% av de som fikk tilbud om plass i helsefag ved NTNU kvinner. På grunn av nettopp denne skjevfordelingen lanserte NTNU «Guttedagen i helse -og sosialfag», et initiativ for å rekruttere flere gutter til helse- og sosialfagene. «Guttedagen» er for gutter som går i tredje klasse på videregående eller som har studiekompetanse. Under «Guttedagen» får de mulighet til å komme til Trondheim for å lære om NTNUs studietilbud innen helse- og sosialfag. Slike initiativer er vi nødt til å satse enda mer på. Vi er avhengig av helse- og sosialarbeidere som representerer hele befolkningen for å ha et godt utgangspunkt for å ta for oss framtidens utfordringer.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At alle universitetene og høyskolene skal gjennomføre målrettede rekrutteringstiltak, som «Guttedagen» på NTNU, for å få jevnere fordeling av kjønnene på helse -og sosialfag
- At universitetene skal gjennomføre målrettede rekrutteringstiltak for å få andelen av begge kjønn over 40% på medisinstudiene og psykologi profesjonsstudiene i Norge.
- Øke den samiske kvoten på medisin- og psykologi profesjonsstudiet til 5 % på universiteter som allerede har samisk kvote, og innføre samisk kvote på medisinstudiet på andre universiteter som ligger i byer med høyt antall samiske innbyggere. Dette for å utdanne flere samiske leger.

Lektor/lærer

Lærerutdanningen har vært under store forandringer de siste årene. Det er en nedgang i søkertallene til lærerutdanning, og det er et frafall av lærere i skolen som til sammen skaper en lærermangel. Lærere går inn i yrket med entusiasme og idealisme, men ut av frustrasjon over tidspress. Dette er en sammensatt, men varslet utfordring som må tas tak i nå.

Frafallet forklares spesielt med for lite tid hos elevene. Rapporteringskrav og innføring av stadig nye system tar av tiden hver lærer kan bruke i klasserommet. Det er nødvendig med bevilgninger til støttefunksjoner slik at lærerne kan bruke mest mulig tid i nærhet til elevene og med sin kjernevirksomhet. Et bedre tverrfaglig samarbeid mellom de ulike profesjonene i skolen etterspørres, samt anerkjennelse av gode relasjoner med eksterne parter som PPT,

politiet, BUP. Trøndelag Arbeiderparti vil gi lærerne mer tid med hver elev ved å øke bruken av og styrke posisjonen til miljøarbeidere i skolen.

Kravet om 4 i matematikk (P-matte) ved videregående skole er et stort hinder, som er en av hovedgrunnene til at mange ikke kan velge å utdanne seg til lærer. Kravet er lite relevant for studenter som ønsker å bli lærere innenfor fag som for eksempel norsk, historie, samfunnsfag, geografi, religion og språk. Trøndelag Arbeiderparti vil fjerne 4-kravet i matte.

For mange med fullført bachelorgrad er det ikke mulig å utdanne seg til lærer uten å ta en mastergrad. Krav om fullført master for å ta praktisk pedagogisk utdanning (PPU) kan være et hinder for å rekruttere gode lærere til skolen. Trøndelag Arbeiderparti vil at PPU-utdanningen endres slik at studiet igjen blir tilgjengelig for søkere med fullført bachelor.

Rekrutteringen til lærerutdanningen må ivaretas slik at man får en forutsigbarhet i arbeidet med å utdanne gode lærere. Informasjon om læreryrket må gjenspeile de faktiske arbeidsbetingelsene. Trøndelag Arbeiderparti vil prøve ut alternative opptaksformer til lærerutdanningen.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Erstatte 4-kravet i matematikk med bredere og mer treffsikre opptakskrav til lærerutdanningen.
- Ivareta læreres yrkesstolthet gjennom å gi dem mer tid til elevene.
- At PPU-utdanning gjøres tilgjengelig for studenter med fullført bachelorgrad.
- Prøve ut flere alternative opptaksformer til lærerutdanningene, som for eksempel intervju

Digital undervisning

Gjennom pandemien er det høstet mange erfaringer med digital undervisning. Vi ser ulike fremgangsmåter fra foreleser til foreleser og studiested til studiested. Det finnes studenter som har håndtert den digitale hverdagen og det finnes de som trives bedre i en forelesningssal.

På samme tid ser vi at digital undervisning har store potensialer. Det gir mulighet for hybridløsninger, det åpner opp for å følge undervisning selv når en er syk, mindre reiser og det bærer også med seg muligheten for å i større grad tilrettelegge for studenter med lærevansker. Dette kan gjøres gjennom blant annet digitalisering av lærebøker gjennom lydopptak, bruk av programmer som gir svaksynte bedre forutsetninger gjennom forstørrelse av tekst, og det åpner opp for mulighet til å gi ut pensumtekster på både nynorsk og bokmål ettersom man ikke trenger å være redd for kostnader knyttet til trykking og salg av fysiske bøker.

For å finne fremtidens løsninger med digital undervisning mener Trøndelag Arbeiderparti at det må sees på en nasjonal veileder som basert på erfaringene fra pandemien som gjør at den digitale undervisningen legger til rette for at alle studenter skal ha de samme mulighetene til å lykkes.

Det er viktig å opprettholde fokus på den fysiske læringsarenaen oppmøte på campus og fysiske forelesninger gir. Studenter er avhengig av sosiale arenaer, og er avhengig av campus som et sted å sosialisere seg. Med bakgrunn i dette bør det også opprettholdes krav om at fag som kan gjennomføres fysisk også skal ha tilbud om dette, og ikke totalt erstattes av digitalt opplegg. Den fysiske undervisningen kan ikke fullstendig erstattes med den digitale.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At alle lærebøker skal være universelt tilgjengelige.

- At alle studier skal i større grad legge til rette for at elever med hørselsvansker
- At det høstes erfaringer fra den digitale undervisningen i pandemien og at det utarbeides en nasjonal veileder for digital undervisning.
- Det skal legges til rette for større grad av digitalisering av studier
- Det skal tilrettelegges for at digitalt pensum blir tilgjengelig på både bokmål og nynorsk
- Det skal legges føringer mot å fulldigitalisere studier som kan gjennomføres fysisk for å opprettholde studenters sosiale arenaer.
- Alle undervisere, uansett fag de underviser i, må gjennom obligatorisk opplæring i IKT

Forslag om studenter med barn

Vi mener at alle skal ha lik rett til utdanning, dette gjelder også studenter med barn. Studenter opplever store vanskeligheter tilknyttet barn og studier. Problemene er særlig knyttet til økonomi, og dårlig tilpasning av studieløpet ved eventuelle barn. Som student mister du foreldrestipendet om ektefelle eller samboer tar ut foreldrepermisjon, får ikke opptjening til foreldrepermisjon, og opplever stor usikkerhet i juli når studiestøtten er fraværende. Du risikerer samtidig å falle av studiet eller utsette grunnet mangel på tid, og vanskeligheter med å følge opp.

Det oppleves også en forskjell mellom adopterte og biologiske barn. Alle barn og foreldre bør behandles likt. Derfor bør det gjøres en endring i lovverket slik at også foreldre med adopterte barn får like rettigheter. Det bør gjøres enklere å kombinere familielivet og studier. Lettelser og tilpasninger, vil samtidig kunne gjøre det mer attraktivt å få barn i tidlig alder.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Innføre 12 måneders studiestøtte for heltidsstudenter med barn under 16 år.
- Sikre opptjening av rettigheter til foreldrepermisjon for studenter og at studenter ikke skal miste foreldrestipend dersom ektefellen eller samboeren tar ut foreldrepermisjon.
- Universiteter skal i større grad legge opp plan for standardiserte tilpassede løp for studenter med barn
- Det skal gis like rettigheter for studenter med adopterte barn som med biologiske

Bolig og økonomi

Trøndelag Arbeiderparti mener at alle studenter skal ha muligheten til å studere på heltid. Det er ikke realiteten i dag. Mange studenter er avhengig av en inntekt i tillegg til studielånet. Dette gjør at studenters økonomiske situasjon kan være til hinder for utdanningen. Dermed oppfylles ikke prinsippet om like rettigheter til utdanning for alle studenter i Norge. Store deler av studenters utgifter går til bolig og kollektivtransport.

Gjennom pandemien fikk mange studenter store økonomiske utfordringer. Siden mange studenter må ha en jobb i tillegg til studiene er det viktig at en student som også er en arbeidstaker får de samme rettighetene som andre arbeidstakere ved oppsigelser eller permittering.

Mange steder er boligsituasjonen for studenter uholdbar og markedet svært presset. Dette gjør at mange studenter sliter med å finne et sted å bo, og noen må i verste fall takke nei til studieplass fordi de ikke finner tak over hodet. Flere boliger er en nøkkel for sikre at unge får muligheten til å studere. Utbygging av studentboliger vil samtidig ha en positiv påvirkning på leiemarkedet generelt ettersom presset på det private utleiemarkedet blir mindre når studentene får et tilpasset tilbud.

Innkjøp av halvårskort på kollektivreiser utgjør et betydelig innhogg i studenters økonomi. Derfor er det nødvendig at det sees på rabattordningene for studenter, men også billettsystemet slik at det i større grad ivaretar studentenes økonomiske situasjon.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- at studenter skal kunne være fulltidsstudenter ved å gradvis øke studiestøtten til 2 G.
- Sikre utbygging av studentboliger med mål 5000 bygde boliger nasjonalt i året
- at en student som også er en arbeidstaker får de samme rettighetene som andre arbeidstakere ved oppsigelser eller permittering.
- At studentsamskipnadene gis insentiver til mer vedlikehold av eldre studentboliger.
- At alle kommuner skal ha et alternativt botilbud til studenter som står uten bolig ved studiestart frem til studentene finner bolig, etter modell fra blant annet Trondheim kommune.
- Evaluere konverteringsordningen for studiestøtte som ble innført av Solberg-regjeringen.
- ha større rabatt for studenter på kollektivreiser og at billettsystemet ivaretar studenters pressede økonomi.

Studenters helse

Et sunt kosthold og en aktiv livsstil er viktig for god livskvalitet og for å forebygge livsstilssykdommer. Som student står man ofte for første gang ansvarlig for sin egen helse. Å danne gode vaner som student er viktig. Mange studenter er opptatt av å trene, men for å kunne trene må tilbudet være tilgjengelig. Overfylte treningslokaler eller lange ventelister kan være demotiverende. Det er viktig at studentsamskipnadene bygger nok treningssentre, men også at kommunene i dialog med studentsamskipnadene legger til rette for gode fysiske tilbud for studentene. For ikke alle foretrekker å være fysisk aktiv på et treningssenter. Den uorganiserte aktiviteten utendørs, men også organiserte idrettslag kan både være en sosial arena og godt for den fysiske helsen.

Undervisningen i skolen om seksuell helse kan ofte være dårlig og mangelfull. Det er derfor ekstra viktig at studenter har et godt tilbud om veiledning innenfor seksuell helse. Helsestasjon for ungdom er et godt og lavterskeltilbud for veiledning innenfor seksuell helse og burde være tilgjengelig for studenter.

I følge FHI har mer enn én av fire studenter alvorlige psykiske plager. Det er vi nødt til å gjøre noe med. Vi må bli bedre på forebyggelse av psykiske plager, og tilby bedre helsehjelp hvis plagene er oppstått. Studenters psykiske helse blir gjennomgående nedprioritert. Studentskipnadenes kostnadsfrie psykiske helsetilbud har sprengt kapasitet og studentene får ikke den hjelpen de trenger. Køene er for lange, og studentøkonomien åpner ikke opp for å betale dyre dommer for privat behandling.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At studentsamskipnadene legger til rette for mer fysisk aktivitet for studentene
- At kommunene har tett dialog med studiestedene og samskipnadene om fysisk aktivitet for studenter
- Utvide helsestasjon for ungdom til å gjelde for studenter
- Satse ytterligere på forebyggende tiltak for studenters psykiske helse, blant annet arbeid mot ensomhet
- At studentsamskipnadenes psykiske helsetilbud utvides
- At kompetansen om psykisk helse på utdanningsinstitusjonene styrkes
- At det skal jobbes for at kommunene har et helsetilbud som tar høyde for antall studenter, og dermed har økt grad av helsetilbud tilgjengelig for studenter i de store studentbyene

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa, kunnskapsministeren og helseministeren

11: Mulighet for studielån for å ta førerkort også i klasse B

(forslag 3)

Etter 2005 har kjøreopplæringen endret seg mye, og antallet obligatoriske timer er mer enn tredoblet. Det betyr at prisen for et førerkort også har økt drastisk. Et søk hos NAV blant ledige jobber viser at det i dag kreves førerkort klasse B i de aller fleste stillinger. En ordning der man kan finansiere førerkortet gjennom Lånekassen vil være en liten kostnad for staten, men en god sosial utjevning.

Trøndelag Arbeiderparti mener det bør utredes en mulighet for å kunne søke studielån for å ta førerkort også i klasse B.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa

12: Helse

(forslag 2,11 og 61)

To år med pandemi har fått konsekvenser for mange, både på jobb og privat. Ansatte på sykehus har stått under stort arbeidspress gjennom pandemien. Etter at samfunnet åpna igjen er restriksjonene på sykehus fremdeles strenge og sykefraværet stort.

Smitte er noe samfunnet kommer til å måtte stå i også framover i tid. I tillegg skal man ta igjen alle operasjoner og behandlinger som ble utsatt pga pandemien. Det betyr at allerede slitne ansatte skal yte enda mer for å korte ned ventelistene.

Ansatte i institusjon og hjemmetjeneste står også i en særskilt situasjon da de skal ta vare på de som er mest utsatte for konsekvensene av smitte. Dette innebærer at man også her må være påpasselige med smittevern noe som i seg selv er tidkrevende.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Ha et sterkt fokus på ansatte innen helse som også framover i tid vil møte mere smitte og de utfordringene dette medfører.
- At økonomien til kommunene og helseforetakene styrkes, slik at grunnbemanning kan økes.
- Sikre at det tas grep for at ansatte innen helse ønsker å stå videre i yrket.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og helseministeren.

13: Fastlege er et velferdsgode alle innbyggere må ha tilgang til

(Forslag 19, 28 47)

Fastlegeordningen bidrar til å sikre alle innbyggere likeverdige helsetjenester og oppfølging av en lege som er tett på pasienten. Det er viktig at alle har en slik tjeneste uavhengig av lommebok og hvor en bor i landet. Etter at oppgavefordelingen mellom spesialisthelsetjenestene, kommunehelsetjenestene og fastlegene har endret seg betydelig har belastningen på fastlegene medført redusert rekruttering og lagt for stor arbeidsbyrde på fastlegene. Dette har ført til at mange fastleger har uakseptable lange arbeidsdager og at

pasientenes tilbud svekkes. Mange mindre kommuner har over tid slitt med rekruttering av fastleger, og den samme situasjonen rammer nå større kommuner inkludert storbyene. Det haster med å finansiere opp et tilskuddssystem som sikrer god rekruttering til fastlegestillinger, og akseptable arbeidsforhold for fastlegene. Utdanningen av flere leger, og spesialisering innen allmennmedisin må styrkes, og kapasiteten på turnusplasser må økes. I tillegg må man se på en oppgavefordeling som medfører større tverrfaglighet, slik at også andre yrkesgrupper kan supplere fastlegenes oppgaver. Tjenestene må organiseres slik at pasientene får et best mulig tilbud og at ressursene samlet utnyttes best mulig.

Helseplattformen vil kunne bidra til å effektivisere arbeid og samhandling.

Staten, KS og Legeforeningen må samarbeide slik at vi får til helhetlige løsninger for hele landet. Vi er kommet i en situasjon med ustabile tjenester, mange tusen uten fastleger og kommuner som overbyr hverandre for kortsiktige løsninger. Denne situasjonen er uholdbar og må ryddes opp i. Det grunnleggende er å redusere antall pasienter per fastlege slik at både trygghet for tjenester hos befolkningen sikres samtidig som arbeidsbyrden blant fastlegene blir akseptabel. Regjeringen startet med økt tilskudd i høst. Dette bør følges opp så raskt som mulig slik at både staten og kommunene kan bidra til å stabilisere og videreutvikle fastlegeordningen.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Utfordre staten, kommunene og KS til sammen å ta aktiv ledelse for å sikre fastlegeordningen som en god og rettferdig ordning for alle uavhengig av økonomi og geografi.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og helseministeren

14: Fosterforeldres tilgang til Helsenorge på vegne av sine fosterbarn

(Forslag 4)

Foreldre har tilgang til Helsenorge.no på vegne av sine barn. Dette innbefatter kontakt med fastlege, oversikt over resepter, timeavtaler, henvisninger, prøvesvar, behandlere, vaksiner, søke om dekning av reiseutgifter, bytte fastlege, se kjernejournal og høyaktuelt i disse dager, se og skrive ut koronasertifikat. Fosterforeldre har ingen slik tilgang for fosterbarn i hjemmet. Dette gjør at all kontakt med helse- og omsorgssektoren vanskeliggjøres. Varsler om timeavtaler kommer ikke frem, prøvesvar blir vanskelige å få tak i søknader om dekning av pasientreiser må sendes inn på papir, man har ikke fullstendig oversikt over resepter, barnevernet må bistå i endring av fastlege osv.

I en hverdag hvor man helst ønsker å ha fokus på barnet for å gi dette den best mulig oppfølging og omsorg er manglende tilgang til Helsenorge en utfordring fosterforeldre burde slippe å ha i tillegg til den viktige, og for mange den utfordrende oppgaven det er å være fosterforeldre og fosterhjem.

Tilgang til Helsenorge styres av informasjon i folkeregisteret. I folkeregistret registreres ikke hvem som har omsorgen for barnet, kun hvem som er foreldre. I sitt hørings svar til ny barnevernslov foreslo Direktoratet for e-helse løsning på dette:

«Kommer det inn et nytt informasjonselement i folkeregisteret om omsorgsovertakelse, kan dette legges til grunn for tilgangsstyringen på Helsenorge, slik at foreldreansvar ikke er tilstrekkelig for å få tilgang til barnets opplysninger. Videre kan det være aktuelt å få fullmaktsløsninger tilpasset disse situasjonene, slik at f.eks. fosterforeldre kan få tilgang til opplysninger på Helsenorge om barn de har den daglige omsorgen for.».

Trøndelag Arbeiderparti vil

- at fosterforeldre, etter fullmakt fra barnevernet, skal kunne gis tilgang til Helsenorge på vegne av sine fosterbarn, med de samme muligheter som for egne barn.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa

15: Bedre betingelser for fosterforeldre

(forslag E)

Det er stor mangel på fosterhjem i Norge. Dette gjelder både vanlige fosterhjem og forsterkede fosterhjem. Forsterkede fosterhjem er hvor en eller begge fosterforeldrene er frikjøpt fra sine jobber og mottar arbeidsgodtgjørelse fra barnevernet i den kommunen som fosterbarnet kommer fra. Denne godtgjørelsen regnes ikke som lønn, så fosterforeldre mister både feriepenger og pensjonsrettigheter utover Folketrygden.

Regjeringen har nå satt i gang et arbeid for å en ny kvalitetsreform for barnevernet. Trøndelag Arbeiderparti mener det i dette arbeidet bør sees på hvordan det kan legges til rette for at flere vil være fosterforeldre. En løsning for å gjøre det lettere å ha et forsterket fosterhjem er for eksempel å innføre en løsning hvor arbeidsgiver står for utbetalingene av lønn og får refundert dette fra barnevernet. Dette kunne vært en måte å få frikjøpte fosterforeldre til å ikke miste pensjon, men fortsette å være innenfor pensjonssystemet. Mange taper inntekt på å være fosterforeldre. De får ikke kompensert tapt inntekt selv om de er forespeilet å måtte være frikjøpt fra arbeidsplassen i flere år framover. Man følger heller ikke den lønnsutviklingen man ville hatt i sin opprinnelige jobb.

Et annet moment som gjør at mange kvier seg for eller avslutter sitt oppdrag som forsterket fosterhjem er at de etter arbeidsmiljøloven kun har krav på maks 3 år med permisjon fra sin jobb når fosterbarnet er under 15 år. Dette medfører at fosterforeldre som har vært frikjøpt i 3 år eller at fosterbarnet fyller 15 år må avslutte sitt oppdrag for barnevernet eller si opp sin ordinære jobb.

Trøndelag Ap vil:

- at det gjøres mer attraktivt for at flere vil være fosterforeldre
- at det i regjeringens arbeid med kvalitetsreform ses på at fosterforeldre sikres ordninger som trygger og gir forutsigbare pensjonsrettigheter med mer.
- arbeide for at fosterforeldre i forsterkede fosterhjem får permisjon fra sin ordinære jobb så lenge de har et oppdrag for barnevernet.

Red.kom: Vedtas og oversendes stortingsgruppa

16: Fødselsdepresjon

(forslag 24)

For mange er dagen barnet deres kommer til verden den lykkeligste dagen i livet deres. Dette er ikke realiteten for alle. For noen er denne dagen starten på en tung og vanskelig periode, som kun blir vanskeligere med vissheten om hvor lykkelig man «bør» være. Ifølge

FHI rammer fødselsdepresjon mellom 7 og 13 prosent av fødende kvinner. Det vil si mellom 4000 og 8000 i Norge hvert år. Og tallet øker.

Fødselsdepresjon hos mor kan føre til en tøff start på livet for det nyfødte barnet. Psykiske problemer hos mor eller far kan føre til at de er mindre tilgjengelige emosjonelt for barnet, og de kan lettere overse barnets behov.

Studier har vist at barn med mødre som har alvorlige psykiske lidelser har økt risiko for utviklingsvansker, både emosjonelle, kognitive, språklige og sosiale (FHI). Det kan være lett å overse en partner i slike situasjoner, og kun fokusere på moren som har gått igjennom en stor påkjenning under fødselen. Også fedre kan utvikle psykologiske vansker etter fødsel, som er viktig å ta tak i for de er også viktige tilknytningsobjekter. Det viser seg at mange partnere til mødre med fødselsdepresjon har stor risiko for å også utvikle psykologiske vansker etter fødsel.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Satse mer på forebyggende arbeid mot fødselsdepresjon
- Sikre bedre oppfølging av partnere til mødre med fødselsdepresjon
- Øke kompetansen til jordmødre og helsesykepleiere knyttet til fødselsdepresjon

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og helseministeren

17: Rettferdig vaksinefordeling nå

(Forslag 80)

Koronapandemien har satt den internasjonale solidariteten på prøve. Det er beregnet at rike land vil sitte på 1,2 milliarder overskuddsdoser av covid-19-vaksiner ved slutten av 2021 og begynnelsen av 2022. De samme landene vil kaste flere hundre millioner doser i samme tidsrom, på grunn av vaksinenes holdbarhetstid. Samtidig har kun 4,1 prosent i lavinntektsland mottatt sitt første stikk. Blant de som venter på covid-19-vaksinen finner vi eldre, syke og helsearbeidere.

I Hurdalsplattformen er helse en av Arbeiderpartiregjeringens viktigste satsinger i utviklingspolitikken. Det krever en desto større innsats for at flere i lavinntektsland får tilgang på covid-19-vaksiner. Vårt viktigste vern mot ytterlige mutasjoner er å vaksinere de uvaksinerte. Verdens Helseorganisasjon (WHO) folkehelsekrav er å sikre vaksiner til risikogrupper og helsepersonell i alle land. Kravet innebærer midlertidig fjerning av patenter på vaksiner, medisiner og utstyr mot covid-19. Trøndelag Arbeiderparti er fornøyd med at regjeringen har endret politikken til høyreregjeringen og støttet unntaket for patenter på covid-19-vaksiner slik at det blir mer effektiv tilgang til legemidler og vaksiner. Norge har allerede bidratt med 6,5 mrd kroner til det internasjonale samarbeidet på covid-19, men ser at det er større behov. Spesielt er det et behov for å få opp utrullingskapasiteten. Trøndelag Arbeiderparti mener takten på produksjon og distribusjon av vaksiner til lavinntektsland må økes betydelig.

Trøndelag Ap vil:

- Arbeide for å bedre den universelle medisinske infrastrukturen i lavinntektsland.
- At Regjeringen øker støtten til vaksinearbeidet internasjonalt

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa, utenriksministeren og helseministeren

18: Innvandring og midlertidig opphold

(Forslag 18 og 74)

Når det norske samfunnet krever av innvandrere og flyktninger som kommer til Norge at de må integrere seg i samfunnet og lære seg norsk for å kunne fungere i Norge, må vi som samfunn avklare status på asylsøknader raskere, og legge til rette at disse menneskene har en sikker og forutsigbar fremtid foran seg.

Norskopplæring og mulighet for å få midlertidig arbeidstillatelse gjøres tilgjengelig for asylsøkere så tidlig som mulig. Rett til å søke arbeid er svært motiverende for både norsklæring og integrering i lokalsamfunn, selv om asylsøkerne ikke raskt kommer i jobb. Å få mulighet til å kunne komme i arbeid og tjene egne penger, er viktig for verdighet og selvstendighet. Gjennom bedre kontakt med arbeidsgivere og lokalsamfunn vil de også selv bli bedre i stand til å bosette seg selv – og vil være bedre i stand til å søke om familiegjenforening og selv ta ansvar for ektefeller og barn, så snart opphold er innvilget.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa

19: En human innvandringspolitikk med Arbeiderpartiet

(forslag 6, 18, 32, 33, 36, 74, 77)

Helsehjelp til alle

Alle som oppholder seg i Norge har tilgang på helse- og omsorgstjenester, men i dag blir papirløse flyktninger sin tilgang til helse- og omsorgstjenester begrenset til kun akutt og nødvendig helsehjelp som ikke kan vente i mer enn tre uker. Tidligere hadde papirløse flyktninger tilgang på primærhelsetjenesten. Hurdalsplattformen slår fast at vi skal sikre at alle barn får rett til nødvendig helsehjelp. Retten til nødvendig helsehjelp må også innebære en finansieringsordning som gir reell tilgang på helsehjelp.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Gjennomgå praksisen med rett til nødvendig helsehjelp for papirløse, herunder finansieringsordningene, og vurdere ordninger for å sikre at disse rettighetene oppfylles.
- Sikre at alle barn som oppholder seg i Norge har full tilgang til nødvendige helse- og omsorgstjenester, uavhengig av deres oppholdsstatus.
- At alle asylmottak skal ha tilgang til et helseteam, som blant annet skal ha som mål å øke kompetansen hos alle ansatte som jobber med flyktninger, kartlegge flyktingenes psykiske og fysiske helse, og bistå med konkrete forslag og individuelle oppfølgingsplaner
- se på muligheten for å utvide retten til supplerende stønad til å også gjelde uføre personer som har fått opphold på humanitært grunnlag.

Arbeiderpartiet ønsker ikke å skape et A- og B-lag blant flyktninger

I dag er rekordmange mennesker i verden på flukt fra krig, konflikt og klimaendringer. Da kan vi ikke snu ryggen til de som trenger vår hjelp. Det er vår plikt å ta vår del av ansvaret, både her i Norge og internasjonalt. Konflikter skapt av mennesker kan også løses av mennesker. Samtidig som vi bidrar til fredsbevarende arbeid må vi sørge for at verdenssamfunnet tar et større ansvar for verdens flyktninger. Trøndelag Arbeiderparti ønsker ikke et skille mellom

flyktninger som har fått beskyttelsesbehov etter FNs flyktningkonvensjon og EUs menneskerettighetskonvensjon. Dette skaper et A- og B-lag blant flyktninger, selv om beskyttelsesbehovene deres er akkurat de samme.

Arbeiderpartiet har vært blant de sterkeste forkjemperne for å gi flyktninger som har beskyttelsesbehov de samme rettighetene og mulighetene når de får opphold i Norge. I 2016 dannet vi et flertall for å overkjøre Høyre- og FrP-regjeringen som prøvde å skille flyktningene i A- og B-lag. Å forskjellsbehandle flyktningene og gi, blant annet, krigsflyktninger færre muligheter til opphold og familiegjenforening bryter med våre menneskerettslige forpliktelser. Blant annet retten til familieliv i henhold til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 8. FN er tydelige på at begge grupper flyktninger har likt beskyttelsesbehov, og skal ha de samme rettighetene for familiegjenforening. Det store flertallet av landene i Europa følger FNs linje.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Sidestille beskyttelsesbehovet for flyktninger som oppfyller vilkårene i EUs flyktningkonvensjon med flyktninger som oppfyller vilkårene i FNs flyktningkonvensjon.
- Retten til familieliv og tilgang til familiegjenforening skal stå sterkt i familiegjenforeningspolitikken i Norge i henhold til Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8.
- Særlig beskytte barns rett til familieliv i henhold til FNs barnekonvensjon

Barns beste

Foreldelsesfrister er vanlig i norsk rett. Det er eksempelvis foreldelsesfrister for straffansvar, også for alvorlige straffbare handlinger. Et bærende hensyn er innrettelseshensynet: At man ikke for alltid skal bli hjemsøkt av tidligere feilsteg. Det samme hensynet mener Trøndelag Arbeiderpartiet det bør sees på for tilbakekalling av statsborgerskap. Stortinget vedtok enstemmig i 2019 å lovfeste et forholdsmessighetsprinsipp knyttet til tilbakekall av statsborgerskap. Er alvoret i saken og tilknytningen vedkommende har til Norge av en slik karakter at det vil bety et uforholdsmessig inngrep overfor den det gjelder eller familiemedlemmer så mener Trøndelag Arbeiderparti at statsborgerskap ikke skal tilbakekalles.

I 2018 fikk Arbeiderpartiet flertall på Stortinget for at regjeringen skulle vurdere alternative sanksjonsmuligheter av barn enn utvisning i tilfeller der det foreligger uriktige opplysninger fra foreldre. Dette ble aldri fulgt opp av Solberg-regjeringen. Nå ligger stafettspinnen hos Arbeiderpartiregjeringen. Det finnes ingen andre områder i lovgivningen der barn blir straffet for feil gjort av noen andre enn dem selv, bortsett fra i asylpolitikken. Arbeiderpartiet har gjentakende ganger vedtatt at barns beste skal tas større hensyn til i asyl- og flyktningpolitikken.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- at regjeringen følger opp Stortingsvedtaket om å vurdere alternative sanksjonsmuligheter av barn i tilfeller der det foreligger uriktige opplysninger fra foreldre
- at statsborgerskap ikke skal tilbakekalles når alvoret i saken og tilknytningen vedkommende har til Norge av en slik karakter at det vil bety et uforholdsmessig inngrep overfor den det gjelder eller familiemedlemmer

20: Inkludering

(Forslag 33, 74)

Dagens samfunn er et mangfoldig samfunn som skaper både utfordringer og goder. Vi har alltid vært en sterk forkjemper for god integrering – både de som kommer til Norge og de som er født her trenger å lære om hverandre, om ulike holdninger og verdier og om ulike tradisjoner og kulturer. Vi vil ha et tolerant og flerkulturelt samfunn. Vi må sikre at mennesker med ulik etnisk bakgrunn ikke bli diskriminert eller generalisert – vi må bekjempe fordommer og rasisme i arbeidslivet, på skolen og i samfunnet ellers.

Mennesker på flukt er i en ekstraordinær sårbar situasjon. Det er samfunnets oppgave å legge til rette for at møtet med Norge blir tryggest mulig, og at menneskerettighetene og menneskene ivaretas. Ankomstfasen bør fungere bedre for å sikre integrering og inkludering i det som for mange er deres nye hjemland. Da er vi avhengige av at de ulike offentlige instansene makter å behandle asylsøknader effektivt samtidig som det bevarer den enkeltes rettsikkerhet. Midlertidighet og usikkerhet er det største hinderet for integrering. Usikkerhet rundt egen framtid på grunn av midlertidig opphold påvirker både den fysiske og den psykiske helsa, arbeidsdeltakelsen og integreringa i negativ retning. Arbeiderpartiet mener derfor at bruken av midlertidig opphold skal begrenses. De som ankommer Norge skal vite at det er kvalitet i introduksjonsprogrammet. Introduksjonsprogrammet skal ta mer hensyn til enkeltmennesket og deres ferdigheter slik at vi kan sikre en god start på en vellykket inkludering. For AP er det et mål at ventetiden i mottak skal være kortest mulig. I dag tilbringer mange altfor lang tid i mottak, med minimalt av innhold og aktivitet. Vi mener det er nødvendig med en omlegging av mottakssystemet og UDIs innholdskrav i mottakene. Det bør være et uttalt mål at beboere aktiviseres og blir inkludert i sine lokalsamfunn. Arbeiderpartiet mener at språkopplæring, godkjenning av utdanning og arbeidserfaring er viktige steg for å anerkjenne ferdighetene til mennesker som skal integreres i vårt samfunn.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At UDIs anbefalte helsesamtale bør omfatte en plan for videre oppfølging når asylsøker blir flyttet til mottak og/eller bosatt i en kommune.
- Endre kravene for tilbudet i mottak til å inneholde norskopplæring, idrett, kultur og annen frivillighet, samt legge til rette for kostnadsfrie fritidsaktiviteter for alle barn i mottak
- Tilby norsk- og samfunnsfagopplæring for arbeidsinnvandrere
- Sikre spredt bosetting av asylsøkere i norske kommuner
- Øke og justere integreringstilskuddet som følger med flyktninger til kommunen der de bosettes, i henhold til lokale boligpriser og eventuelt andre tungtveiende hensyn
- Legge til rette for tilpassede mottaksplasser for LHBTI-asylsøkere som ønsker det, og øke kompetansen i mottaksapparatet om denne gruppen.
- at asylmottak skal som hovedregel drives av det offentlige eller ideelle aktører og at det ikke skal kunne tas ut profit.

21: Antirasisme

(Forslag 34, 78, 91)

Sentralt i sosialdemokratiets politikk står forståelsen av at alle mennesker er like mye verdt. Alle mennesker er født med det samme ukrenkelige menneskeverdet, og skal ha rett på de samme mulighetene til å bli den beste utgaven av seg selv, skape seg et godt liv og leve i frihet. Dessverre vet vi at altfor mange mennesker opplever direkte eller indirekte ufrihet som følge av rasisme, diskriminering og hat. Hat, rasisme og diskriminering hindrer enkeltmennesker fra å delta i samfunnsdebatten, leve gode liv og begrenser ens frihet til å være seg selv.

Systematisk rasisme må bekjempes med sosialdemokratiske virkemidler for å sørge for alles rett til å leve gode liv. Minoriteter må ha et særlig vern mot hat, trusler og vold fra ekstreme krefter, og det trengs en sterkere kollektiv innsats for å bekjempe trusselen fra ytre høyre. Som sosialdemokrater må det være et mål at alle skal være inkludert i samfunnet vårt. Alle skal ha de samme mulighetene til å leve et godt liv uavhengig av bakgrunn.

Mangfoldets egenverdi skal verdsettes, og menneskeverdet respekteres. Hver og en av oss har et ansvar for å bidra til at diskriminering og rasisme ikke skal finne sted i vårt samfunn, og samfunnet skal praktisere en streng nulltoleranse for hatytringer, farlige konspirasjonsteorier og politisk ekstremisme. Ved å gi alle samme muligheten til å lykkes har vi bedre forutsetninger for å stå opp mot rasisme, fremmedfrykt og hat.

Derfor vil Arbeiderpartiet:

- Forebygge og bekjempe ekstremisme og rasisme. Politiet må gis mer ressurser og tydeligere hjemler til å stoppe voldelige og ekstreme organisasjoner, og sikre at flere blir dømt for hatkriminalitet.
- Opprette hatkrimgrupper i samtlige politidistrikt for et mer landsdekkende tilbud mot hatkriminalitet
- Opprette et eget antirasistisk veikart for hvordan skoler systematisk kan jobbe for å forebygge og håndtere rasisme
- At politidistriktene følger opp Politidirektoratets instruks om å gjennomføre kurs i regi av Rosa Kompetanse
- Gjøre sosiale medie-selskaper ansvarlig for ytringer på deres plattformer, og gjøre det mulig å bøtelegge selskapene når ulovlige ytringer ikke fjernes
- At arbeidet med et nasjonalt politisk oppgjør med ideene bak terrorangrepet 22. juli gis høy prioritet.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa

22: Norges internasjonale ansvar for flyktninger i nød

(Forslag 35, 79)

Aldri før har det vært flere mennesker på flukt enn i 2022. Nærmere 83 millioner mennesker, halvparten av dem barn, er på flukt på grunn av krig, konflikt og klimaendringer.

Flyktningkrisen er en global krise. Alle land i verden må bidra etter evne for å løse krisen vi står overfor. Likevel er ansvaret i dag skjevfordelt, ved at over 50 millioner er på flukt internt i eget hjemland. Blant flyktningene som krysser landegrensene, er over 70% flyktning i nærmeste naboland. Det er i dag et altfor stort press på de landene som opplever den

største tilstrømningen av mennesker på flukt. Dette er som oftest sårbare land med svake stater og institusjoner. Flere av nabolandene er i dag på randen av kollaps. At Norge bidrar til å ta mot flere kvoteflyktninger vil også lette trykket på de landene som i dag bærer det største ansvaret.

Den sosialdemokratiske asyl- og flyktningpolitikken til Arbeiderpartiet skal være human, solidarisk og rettferdig. I Hurdalplattformen har vi blitt enige om å prioritere å ta imot kvoteflyktninger gjennom FNs høykommissær for flyktninger og at antallet skal ses i sammenheng med nivået på asylankomster.

Det er 1 måned siden Russland invaderte Ukraina og satte i gang den mest brutale krigføringen på europeisk jord siden 2. verdenskrig. I følge FNs høykommissær for flyktninger har over 3 millioner ukrainere flyktet fra krigen og tallet forventes å øke. Dette er den raskest voksende flyktningstrømmen verden har sett siden 2. verdenskrig. Norge tar nå sitt ansvar og tar imot det antall flyktninger som situasjonen krever. I 2022 tar Norge imot 5000 kvoteflyktninger i tillegg til flyktninger fra Ukraina. Dette viser at vi må ha et dynamisk forhold til hvor mange kvoteflyktninger Norge skal ta inn årlig.

Siden 2017 har FNs høykommissær for flyktninger anmodet Norge til å ta mot 5000 kvoteflyktninger. Den flyktningssituasjonen vi nå ser viser behovet for at norsk flyktningepolitikk hele tiden må tilpasse seg den situasjonen verden står i. Norge har kapasitet til å bidra mer, og mange norske kommuner, med Arbeiderpartiet i front, står klare til å ta imot flere flyktninger. Trøndelag Arbeiderparti mener Norge må bidra til å ta imot flere flyktninger fra alle konfliktområder gjennom FNs høykommissær for flyktninger og i tillegg stille med en ekstraordinær innsats for flyktningene fra Ukraina.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- at Norge tar imot minst 3000 kvoteflyktninger årlig gjennom FNs høykommissær for flyktninger
- at Norge stiller med en ekstraordinær innsats for flyktningene fra Ukraina
- at norske bistandsmidler ikke kan brukes på flyktninger i Norge

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa

23: Et grønnere akademia

(forslag 46, 63)

Norge og verden står overfor en klimakrise som vil kreve drastiske tiltak i tiden fremover. Valgene vi tar og politikken vi fører vil avgjøre livene til alle de generasjonene som skal komme etter oss. Derfor skal vi i Trøndelag Arbeiderparti gå inn for et rettferdig grønt skifte gjennom omstilling i energisektoren, innenfor transport, industri og gjenbruk.

For å få til et grønt skifte må det satses på forskning. Norske studenter er en del av løsningen på klimakrisen. Norske studenter og akademia må være med på det grønne skiftet og veien mot et nullutslippssamfunn. Utdanningsinstitusjonene har et særskilt ansvar for å utdanne fremtidens samfunnsborgere og gi dem nødvendig kunnskap til å løse morgendagens og nåtidens utfordringer.

Trøndelag Arbeiderparti vil at:

- Det skal legges konkrete handlingsplaner for reduksjon av klimagassutslipp innen høyere utdanning med mål om klimanøytralitet i 2030.
- Det skal legges større fokus på bærekraft i norske utdanninger.
- Der det er mulig skal konferanser med internasjonale deltakere flyttes til digitale plattformer for å få ned reisevirksomheten.
- Dersom institusjonene forvalter fond, skal disse være fossilfrie.
- Alle utdanningsinstitusjoner skal etablere godt merkede resirkuleringsstasjoner.
- I etiske retningslinjer og innkjøpsavtaler skal klima og bærekraft være en avgjørende faktor.
- Alle nybygg skal møte nullutslippstandarden og være miljøsertifiserte etter anerkjente sertifiseringsordninger. Ved rehabilitering skal det, så langt det lar seg gjøre, pusses opp til beste miljøstandard.
- Det skal gjøres lettere for utdanningsinstitusjoner å søke om finansiering til å redusere energiforbruket i bygg.
- Det skal etableres nye finansieringsordninger for grønn forskning som omfavner både nasjonale bedrifter, og internasjonale bedrifter som utvikler teknologi til gunst for Norge.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa, kunnskapsministeren og klima- og miljøministeren

24: En mer bærekraftig og sirkulær tekstilproduksjon

(forslag 46)

Produksjonen av klær står for 8% av verdens klimagassutslipp. Klimagassutslippene kommer både fra produksjonen av klær, men også av at det ikke satses nok på gjenbruk av klær og andre tekstiler. For Trøndelag Arbeiderparti er det viktigere å stille krav til tekstilindustrien fremfor forbrukerne. Vi vil derfor ha en politikk som pålegger tekstilindustrien å ta bærekraft på alvor for å redusere avfall av tekstilbaserte produkter. Vi må derfor ha større fokus på kvalitet og holdbarhet i tekstilene og reparasjon i stedet for at det blir avfall.

Trøndelag Arbeiderparti mener det er behov for å se på regelverket slik at det kan legges til rette for mer sirkulærøkonomi i tekstilbransjen. Spesielt må brukthandelregelverket forenkles og forbedres. Det må i dette arbeidet også sees på om mva-regelverket kan justeres for brukte tekstiler

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Styrke samspillet mellom regulerende myndigheter, innovative næringslivsaktører og forbrukere.
- Innføre kvalitetsmerker på klær.
- Endre regelverket for brukte tekstiler slik at det legges mer til rette for sirkulærøkonomi
- fjerning av momsen på kjøp og reparasjon av brukte klær.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og næringsministeren

25: Fornybare energikilder

(forslag 10, 25, 30, 43, 76, 90)

Norge er i en unik posisjon som følge av vår rikelige tilgang til fornybare energiresurser. Vi må derfor ta på oss lederrollen internasjonalt og gå foran som et godt eksempel. Vi vet at oljeeventyret skal ta slutt og vi må derfor bruke de økonomiske musklene våre til å utvikle grønne næringer slik at vi kan sikre Norge nye inntektskilder i årene og for generasjonene som kommer. Vi må fortsette å utvikle næringsliv og arbeidsplasser basert på kraft slik at det kommer fellesskapet til gode.

Vindkraft

Norge har et potensial for mer vindkraft, men det har også skapt mye konflikt den siste tiden. Veldig mange vil redde jorda, men få vil ofre naturen i nærmiljøet sitt. Norge har store havområder og et stort potensial for havvindproduksjon. Trøndelag Arbeiderparti er positiv til vindkraft, men det må tas større hensyn til uberørt natur og lokale forhold. Det lokale selvstyre skal ivaretas mer gjennom plan- og bygningsloven, og kommunene som disponerer sin natur til vindkraftproduksjon skal få økonomisk kompensasjon. Det er viktig å ta hensyn til sårbare naturområder og reindriftsområder.

Trøndelag Arbeiderparti vil ha en storstilt satsing på havvind gjennom en ambisiøs, bærekraftig nasjonal strategi og en satsning på norsk leverandørindustri. Denne satsingen må intensiveres.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- at kommuner som disponerer sin natur til vindkraftproduksjon skal få økonomisk kompensasjon
- Ha en storstilt satsing på havvind gjennom en ambisiøs, bærekraftig nasjonal strategi og en satsning på norsk leverandørindustri.
- At sårbare naturområder og reindriftsområder hensyntas når det bygges vindkraft.
- at byggeprosesser skal gjøres så utslippsfrie som mulig
- at lokalt selvstyre skal vektlegges i prosesser vedrørende vindkraftutbygging, og at kommunene er med inn i prosessen så tidlig som mulig

Vannkraft

Vannkraft var starten på industrialiseringen og velstandsutviklingen i Norge på starten av 1900-tallet og står i dag for 94% av den norske energiproduksjonen. Vannkraft er en fornybar energikilde Norge fortsetter å ha stor nytte av, da den er ren forutsigbar og har skapt en rekke arbeidsplasser, samt gitt generasjoner rimelig energi fra lokale ressurser. Norge har fortsatt de fremste kunnskapsmiljøene i verden innenfor vannkraft. Dette miljøet må brukes og utvikles for å bidra til oppgradering og økt utnyttelse fra eksisterende kraftanlegg.

Vi må oppgradere eksisterende vannkraftverk, bygge de ut i størrelse og skifte til nyere turbiner som generer mer strøm fremfor å bygge nye ettersom de fleste vassdrag som ikke er vernet av loven blir brukt til energiproduksjon.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- effektivisere og bygge ut eksisterende vannkraftverk fremfor å bygge ut nye.
- gi incentiver til investeringer i eksisterende vannkraftanlegg for å stimulere til økt produksjon.
- at eierskapet for vannkraftverk og nett skal forbli på norske hender.
- ikke bygge ut i vernede vassdrag

Karbonfangst og lagring

Karbonfangst og -lagring (CCS) er en stor del av løsningen på klimaproblemet. Norge leder an i utviklingen av fullskala løsning for CCS og lagringsmulighetene på norsk sokkel vekker interesse, skaper nye markedsmuligheter og økt attraktivitet for Norge som en europeisk CCS-hub. Demonstrasjon av løsninger for fangst og transport innen to ulike industrisegmenter vil, sammen med lagring, bidra til å vise bredde og robusthet for en storsatsing på CCS. Å lykkes med å få på plass teknologien for karbonfangst- og lagring er av svært stor betydning for norsk industri, og kan samtidig være Norges viktigste enkeltbidrag i den internasjonale klimakampen. Nesten alle scenariene FNs klimapanel har utarbeidet for hvordan verden skal nå Paris-målene forutsetter at man lykkes med karbonfangst og lagring. Trøndelag Arbeiderpartiet vil at det satses på CCS for å kutte utslipp og skape jobber.

Trøndelag Arbeiderparti mener det må på plass et karbonfangstsanlegg i Trondheim. CO₂ utslipp fra Heimdal Varmesentral (HVS) utgjør ca 240 000 tonn CO₂ årlig. Skal Trondheim Kommune alene kutte årlige utslipp med 80% (350 000 tonn) innen 2030, må punktutslippet av CO₂ på HVS reduseres betraktelig, eller fjernes helt. Et karbonfangstsanlegg på Heimdal Varmesentral må derfor snarlig utredes og sikres investering, og bygges før 2030.

Trøndelag Arbeiderparti vil at :

- at det satses på CCS for å kutte utslipp og skape jobber.
- Heimdal Varmesentral skal utredes snarlig og sikres finansiering av karbonfangst innen 2030

Jordvarme

Jordvarme er en av de mest fornybare og miljøvennlige energikildene vi har. Det er et stort potensial i jordvarmeressursen til oppvarming og kjøling av bygg som i langt større grad bør utnyttes.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- at det satses på mer bruk av jordvarme

Bioenergi

Bioenergi involverer en rekke løsninger som utnytter biomasser til energiproduksjon. Dette kan brukes til oppvarming, elektrisitet, biodrivstoff, biogass, hydrogen og kjemikalier. Bioenergi kan bidra til å minske etterspørselen etter olje, og dermed være viktig i arbeidet med den grønne omstillingen. Bioenergi er CO₂-nøytralt, og det utnytter ressurser vi allerede har og kaster. Om man får flere lokale bioenergianlegg, slipper man også å frakte avfall over lengre avstander for å gjenvinne de. Trøndelag Arbeiderparti vil kutte i CO₂-utslippene, og ved å bygge ut flere bioenergianlegg i Norge, har man mye potensiale for nye, grønne arbeidsplasser.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- gi flere midler til forskning på bioenergi.
- bygge ut flere bioenergianlegg i Norge.
- gi økonomiske fordeler for bedrifter som benytter seg av bioenergi
- øke andelen biodrivstoff i fly- og skipstransport i stedet for fossilt brensel

Solenergi

Sola er jordas primære energikilde, og om vi bruker den rett, kan den også bli en viktig energikilde for oss. I dag har er produksjonen av solfangere basert på produkter som har store utslipp. Det er viktig at det satses på å utvikle ny teknologi og produksjonsmetoder innen solkraft slik at produksjonen av solceller har minst mulig utslipp og blir mest mulig bærekraftig.

Solenergi kan plasseres nærmest overalt og er lite synlig. Dette er derfor en fornybar energi som vil kunne skape lite konflikt. Det må satses mer på solceller på nye bygg, både offentlige og næringsbygg. I tillegg bør Enova gi incentiver for at det bygges ut mye mer solkraft på eksisterende bygg for å få produsert enda mer fornybar energi.

Mange utviklingsland i det globale sør har mye sol nærmest året rundt, og her er potensialet for utbygging av solkraft enormt. Norge skal være et bistandsland som hjelper andre land til å utvikle fornybar energi, og da er solenergi en god løsning. Videre er det i disse landene billigere å bygge ut solenergi enn kraftnett.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- gi midler til utviklingsland slik at de kan bygge ut egen solenergiproduksjon.
- gi midler til forskning på mer effektive solcellepaneler og mer effektiv produksjon.
- støtte opp om forskning på alternative produksjonsmetoder for solceller.
- utvikle et hjemmemarked for solceller i Norge
- at alle offentlige bygg som bygges skal ha selvproduksjon, blant annet ved hjelp av solenergi

Hydrogen

Hydrogen kan bidra til nullutslipp der det i dag finnes få eller ingen andre nullutslippsalternativer innen transport og industri. Norge har særlig gode industrielle muligheter for hydrogen. I Trøndelag er det flere initiativ for bruk av hydrogen i transport både til sjø og på jernbane. Vi har ren energi, naturgass, infrastruktur, kompetansemiljøer og et sluttbrukermarked som gir erfaring. Vi har også muligheten til og produsere hydrogen på sommerstid når strømprisene er lave for lagring av energi. Men vi mangler en ambisiøs nok politikk som gir retning og avlaster risiko for økt produksjon og bruk av hydrogen. Trøndelag Arbeiderparti vil satse på blå og grønn hydrogen som en ny stor eksportnæring for Norge.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Bidra til å bygge opp en sammenhengende verdikjede innen hydrogen der produksjon, distribusjon og bruk utvikles parallelt og sette et mål om årlig produksjon av blå og grønn hydrogen innen 2030, samt vurdere å etablere et statlig hydrogenselskap.
- At det gjennomføres en pilot for hydrogen på tog på Nordlandsbanen

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og regjeringen

26: En petroleumpolitikk for 2020-tallet i en ny tid (Dissens)
(forslag 73)

Landsmøtet til Arbeiderpartiet og Hurdalsplattformen har slått fast at olje- og gassindustrien har vært og er viktig for utviklingen av Norge. Sammen med de rundt 170.000 sysselsatte i olje- og gassnæringen på landsbasis og våre sterke miljøer i Trøndelag må vi gå for full maskin inn i omstillingen til et klimavennlig samfunn. Norge har noen av verdens dyktigste fagarbeidere og ingeniører som vil bidra til å kutte sektorens utslipp ytterligere, og til å bruke kunnskap og erfaring til å utvikle fornybar energi, hydrogen og innen karbonfangst og -lagring der vi er verdensledende.

Ifølge det internasjonale energibyrået og FNs klimapanel ligger vi etter i arbeidet med å nå klimaforpliktelsene våre om 1,5-gradersmålet. Trøndelag Arbeiderparti er utålmodige og ønsker at regjeringen setter enda større fart på omstillingsarbeidet i norsk olje- og gassnæring. Utslippene skal halveres innen 2030 og ned til netto null i 2050 målt mot 2005. Det er nødvendig for å sikre fremtidige jobber og verdiskaping. Den mest innbringende næringen i Norge skal gjennom et massivt skifte på få år. Folk skal føle trygghet og rettferdighet i omstillingen: Trygghet for arbeid, klima, natur og økonomi.

Verden kan ikke oppnå målene i Paris-avtalen samtidig som dagens forbruk av fossilt brensel fortsetter som nå. Vi har kort tid på oss til å halvere utslippene (innen 2030), og innen 2050 må verden være karbonnøytral. Karbonnøytral betyr ikke at vi ikke vil ha noen utslipp, men de må ikke være større enn det vi klarer å kompensere for med naturlig eller industriell karbonbinding. Følgelig må bruken av fossilt brensel ned. Det vil være bruk for hydrokarboner i overskuelig framtid. Først i en overgangsfase fra kull til fornybar energi. Deretter som råvare i petrokjemisk industri og som innsatsfaktor i en moderne sirkulærøkonomi, selv etter at man har gått bort fra petroleum som energikilde.

Vi står også i en ny situasjon i verden og Europa særskilt. Russlands brutale og folkerettstridige krig mot Ukraina har ført til at en ny energisituasjonen i verden. Russland har stått for store deler av olje- og gassleveransene til Europa. EU-kommisjonen har nylig vedtatt at EU skal bli uavhengig av russisk gass innen 2030 og at de allerede i 2022 skal redusere importen med to tredjedeler. Faren med dette kan være at EU vil være nødt til å benytte seg av energiløsninger som bidrar til høyere utslipp og vil gjøre det enda vanskeligere å nå klimaforpliktelsene i Paris-avtalen. Europa vil fortsatt ha behov for gass i årene fremover og Norge må bidra i større grad til Europas behov for gass og energi i årene fremover for å bidra til at EU løser sine energibehov uten å benytte energiløsninger som øker utslippene betydelig.

Samtidig som vi trapper ned bruken av fossilt brensel må vi skape de nye fornybare industriarbeidsplassene for fremtiden. Vi trenger en rettferdig klimapolitikk som kutter utslipp og skaper jobber. Samtidig som natur- og klimapolitikk må være en ramme rundt all annen politikk. I fremtiden vil de tryggeste arbeidsplassene være natur- og klimavennlige. Dersom fornybar industri skal bli konkurransedyktig trengs kompetanse og kapital. Med de riktige grepene kan vi bygge morgendagens industri på skuldrene til dagens olje og gassnæring.

Trøndelag Arbeiderparti mener regjering derfor må legge frem en petroleumspolitik for 2020-tallet som får fart på omstillingsarbeidet, øker verdiskapingen, får frem nye grønne næringer og utslippskuttene fra norsk sokkel.

Dissens: Redaksjonskomiteens mindretall (Græslø) vil ha følgende tillegg:

Tiden for videre leting og utbygging etter petroleumsressurser på norsk sokkel er over. All forskning peker på at klimaet ikke tåler økte utslipp fra nye uoppdagede felt, samtidig som den finansielle risikoen for samfunnet er for stor. Den gjennomsnittlige ledetiden på norsk sokkel fra funn til produksjon er på 16 år. Rystad Energys basis- scenario forventer ikke at uoppdagede reserver vil utgjøre en vesentlig del av norsk olje og gassproduksjon før etter

2040, samtidig forventes fossilprisene å falle kraftig dersom verden lykkes med klimapolitikken.

Dersom man vedtar å stanse godkjenning av nye utbygninger og utvinningstillatelser på norsk sokkel vil man også stanse letevirksomhet, ettersom insentiver for leting faller bort. Eksisterende felt vil produsere inntil de må fornye utvinningstillatelser, hvor de så stoppes. I praksis vil dette være det mest kraftfulle virkemiddelet for å redusere Norges klimarisiko, hvor næringen gradvis vil avvikles etter hvert som eksisterende produksjon tar slutt. Det vil fjerne klimarisiko helt ettersom Norges forventede produksjon vil være i tråd med IEAs 1,5-graders scenario.

Det er på tide å tenke nytt i petroleumspolitikken. Ordninger og skattefordeler som gjør det kunstig gunstig å lete etter ny olje og gass må fases ut, og ordninger som gir fornybare næringer bedre vilkår må fases opp.

Staten tilbyr i dag nye områder til petroleumsselskaper for at de skal kunne drive med letevirksomhet i Norges havområder, dette kalles TFO-ordningen (tildeling av forhåndsdefinerte områder). Når olje- og gasskilder er oppdaget tildeler staten rettighetene til å utvinne det gjennom konsesjonsrunder. Vi har funnet nok olje og gass å ha produksjon av petroleum frem til verden skal være i netto nullutslipp i 2050. Dermed bør dagene for leteordninger på norsk sokkel være over.

Grensen for hvilke oljeprosjekter som behandles i Stortinget på 20 mrd. kroner i investeringskostnader. Med tanke på hvor stor risiko staten tar, er denne grensen alt for høy. Av de 58 prosjektene som var planlagt å gjennomføres med det midlertidige petroleumsskatteregimet var det bare fire som har en investeringskostnad over 20 mrd. kroner. Det er et demokratisk problem at ikke samfunnet får innsyn i hvordan forvaltningen av disse prosjektene foregår. En ny petroleumspolitikk for 2020-tallet må være tuftet på åpenhet om de beslutningene som tas, og grensen for når oljeprosjekter blir behandlet på stortinget senkes.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Sørge for at hensynet til natur og klima blir ivaretatt og vektlagt ved godkjenning av utbyggingsplaner for nye felt.
- at det sees nærmere på utvidet virkeområde for naturmangfoldloven til å gjelde i hele norsk økonomisk sone og i fiskerivernsonene ved Svalbard og Jan Mayen, for å få like spilleregler for alle næringer til havs.
- Sette fart på arbeidet med en grønn og rettferdig omstilling av Norge ved å opprette et nasjonalt råd for rettferdig omstilling der arbeidslivets parter, forskningsinstitusjoner, og miljøorganisasjoner har en sentral rolle
- ha en fortsatt satsing på olje- og gassnæringen i Norge og sørge for netto null utslipp fra norsk sokkel.
- At Norge må bidra i større grad til Europas behov for gass og energi i årene fremover for å bidra til at EU løser sine energibehov uten å benytte energiløsninger som øker utslippene kraftig.
- Sørge for at hensynet til natur, klima og statens klimarisiko ivareta
- Sørge for at petroleumsselskapene integrerer klimarisiko i sine investeringsbeslutninger og i sin ordinære virksomhet og rapporterer på dette.

Redaksjonskomiteens mindretall (Græsli) vil ha følgende kulepunkter i tillegg:

- *Stanse alle nye utbygginger og all leting på norsk sokkel*
 - *Ikke utlyse nye konsesjonsrunder eller TFO-runder*
 - *Ikke utvide eksisterende letelisenser*
 - *Senke grensen for PUD-behandling i Stortinget til 5 mrd. kroner*
- *Endre oljeskatteregimet så statens klimarisiko reduseres*
 - *Innføre en omstillingsavgift på produksjonen av olje og gass.*
 - *Ikke betale ut skattefradrag før selskapet er i skatteposisjon*
 - *Opprettholde avskrivningstiden på seks år i særskatten, men fjerne friinntekten*

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og olje- og energiministeren

27: Utvikling innenfor naturens tåleevne

(Forslag 72)

Norge har mye enestående natur, med unike kvaliteter. Naturen i landet vårt er på mange måter selve bærebjelken for velferden vår, gjennom viktige ressurser som generer tusenvis arbeidsplasser. Likevel er det viktig at disse ressursene og naturen blir forvaltet på en forsvarlig og bærekraftig måte. Det er vår oppgave å verne om disse så også fremtidige generasjoner får muligheten til å oppleve både vakker urørt norsk natur og nyte godt av ressursene den tilbyr.

Menneskelig innblanding har ført til irreversible endringer i naturen, forurensning, overhøsting og inngrep i uberørt natur fører til ødeleggelse av økosystemer og utryddelse av omtrent 17 500 av arter hvert år. Aldri før i historien har denne utviklingen skjedd raskere, dermed må også midlene for å bevare naturmangfoldet være sterkere enn noen gang før. Naturen trenger en krisepakke. Trøndelag Arbeiderparti mener derfor midlene til bevaring av norsk naturmangfold må økes. Kartleggingen av natur må styrkes og arbeidet med økologisk grunnkart som vil gi viktig kunnskapsgrunnlag for forvaltning av areal må intensiveres. Målet om restaurering av ødelagt norsk natur bør også økes.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- at bevilgningene til bevaring av norsk naturmangfold over statsbudsjettet økes betydelig.
- Styrke kartleggingen av norsk natur og intensivere arbeidet med å ferdigstille et økologisk grunnkart.
- Øke målet om restaurering av ødelagt norsk natur.

Iskantsonen

De nordligste områdene er der man raskt ser resultatene av klimaendringene, det er også her man finner noen av de mest sårbare økosystemene. Inngrep som gjøres i de arktiske områdene har automatisk større konsekvenser og risiko for naturen. Det er viktig at Norge tar sin rolle som arktisk nasjon på alvor når man vurderer inngrep i disse områdene.

Iskantsonen er et viktig biologisk område som er ekstra sårbart for potensielt oljesøl og de store naturinngrepene som leting og boring etter olje medfører. Derfor er det nødvendig at Iskantsonen fastsettes i tråd med det natur- og miljøfaglige rådet om at denne begynner ved med 0,5% isfrekvens

For å sikre like spilleregler for alle næringer til havs kan det være behov for at det sees på om naturmangfoldloven skal få større virkeområde til havs. Dette er nødvendig fordi det er mye verdifull og sårbar natur som i dag ikke kan vernes på lik måte som den innenfor den økonomiske sonen med dagens lovverk. I områder der Norge har suverenitet er det viktig at vi også tar vår del av ansvaret for å bevare naturen i dag og for fremtiden.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- at det sees nærmere på utvidet virkeområde for naturmangfoldloven til å gjelde i hele norsk økonomisk sone og i fiskerivernsonene ved Svalbard og Jan Mayen, for å få like spilleregler for alle næringer til havs.
- Iskantsonen fastsettes i tråd med det natur- og miljøfaglige rådet om at denne begynner ved med 0,5% isfrekvens

Sjødeponi

Avfall fra gruvevirksomhet må deponeres og beslutninger om hvor det skal deponeres er ofte konfliktfylte. Det innebærer store konsekvenser både på landdeponi og sjødeponi. Sårbar natur og arts mangfold er hensyn som må vektas tungt når planer om deponi kommer opp. Det er viktig at Norge som har en stolt historie som havnasjon bidrar til å ta vare på naturmangfoldet. Derfor mener Trøndelag Arbeiderparti at det i enda større grad må sees på alternativer til sjødeponi og at staten gir incentiver for å se på disse alternativene.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Deponering av gruveavfall må grundig utredes i hvert enkelt tilfelle, og at det i større grad sees på alternativer til sjødeponi i fjordene
- At staten støtter tiltak og forskning som ser på andre løsninger for bruk av gruveavfall

Mineralutvinning

Verden trenger flere mineraler med lave klimafotavtrykk. Trøndelag Arbeiderparti mener potensialet innenfor mineralutvinning er stort både i form av arbeidsplasser og inntekter. Dette gjelder både på land og på havbunnen. Norge kan bli en stor eksportnasjon av havbunnsmineraler i fremtiden og må derfor sørge for at vi har tilstrekkelig kunnskap. Trøndelag Arbeiderparti mener at det må på plass en godt kunnskapsgrunnlag for utvinning av mineraler på havbunnen slik at tiltak settes i gang kun når en slik aktivitet er miljømessig forsvarlig og bærekraftig.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At utvinning av mineraler på havbunnen kan iverksettes kun når kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig og har konkludert med at en slik aktivitet er miljømessig forsvarlig og bærekraftig.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa, næringsministeren, olje- og energiministeren og klima- og miljøministeren

28: Fosensaken

(forslag 39, 94)

Det vises til Høyesterettsdom i Fosensaken, HR-2021-1975-S, om vindkraftutbyggingen i Fosen reinbeitedistrikt. Høyesterett kom da frem til at konsesjons- og ekspropriasjonsvedtaket var ugyldig.

For Arbeiderpartiet og arbeiderbevegelsen har kampen for rettigheter alltid vært fundamentet for bevegelsen og det politiske virket. Kampen for arbeidernes rettigheter, likeverd og solidaritet er for oss selve grunnlaget for Arbeiderpartiets politikk og politikktutvikling. Og med rettsstaten sikrer vi at de sosialdemokratiske verdiene fortsatt bærer landet, og samfunnet vi lever i. Med det i tankene har Trøndelag Arbeiderparti store forventninger til at Regjeringen klarer å ha en prosess for å finne gode løsninger for den sørsamiske kulturen, og de reineierne som har fått sine menneskerettigheter krenket.

Trøndelag Arbeiderparti setter sin lit til at Regjeringen snarest iverksetter tiltak slik at vindkraftutbyggingen som rammer Fosen reinbeitedistrikt ikke lenger er i strid med FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. Det følger av Arbeiderpartiets partiprogram 2021-2025 at «Norge skal være et foregangsland når det gjelder urfolks rettigheter», samt at man skal «sikre gode rammevilkår for samisk kultur, næringsliv, samfunnsliv og samiske språk».

Den sørsamiske kulturen og språket er særlig sårbar. Den tradisjonelle reindriftsnæringen har vært, og er fremdeles bærebjelken for sørsamisk kultur og språk. Høyesterett er enig i dette og er også kommet frem til at «vindkraftutbyggingen i Fosen vil ha en vesentlig negativ effekt på sørsamenes mulighet til å dyrke sin kultur». Vi kan vanskelig se at et nytt vedtak i denne saken vil kunne hindre en krenkelse av Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, med mindre store deler av, eller hele vindparken rives eller at det gis adgang til andre beiteområder.

Trøndelag Arbeiderparti ber vår regjering sørge for at Høyesterettsdommen følges opp og at man sikrer at den belastningen som reindriftsnæringen opplever gjennom økt press på deres næringsområder, minimeres – og at det gjennomføres forpliktende konsultasjoner før tiltak igangsettes.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas. Oversendes Stortingsgruppa og olje-og energiministeren

29: Strøm - et nasjonalt fellesgode

(Forslag 40, 52, 58, 87, 92)

Strøm er et nasjonalt fellesgode og en helt grunnleggende infrastruktur for alle som bor i Norge. Vi lever i et av Europas «kaldeste» land med lange kalde vintre med et vesentlig større behov for oppvarming enn andre land i Europa, og dette har vi lagt opp til å dekke med strøm.

Norge opplever nå høyere strømpriser enn vanlig som har resultert i at mange familier har fått en trang økonomi. Regjeringens strømpakke har langt på vei bidratt til å dempe krisen, men en løsning hvor staten tar deler av strømgjeldingen for folk er å anse som en nødløsning på kort sikt. Norsk vannkraft har gitt og gir oss en enestående mulighet til trygg og rimelig tilgang på energi for innbyggerne, for industri- og næringsutvikling og er god klimapolitikk. Men behovet for fornybar energi vil være sterkt økende i fremtiden og energi vil være en ressurs som må forvaltes klokt. Det vil være en viktig oppgave for Arbeiderpartiet å utvikle ny

energiproduksjon og kraftfulle ENØK-tiltak slik at vi unngår at Norge går mot et kraftunderskudd i 2026-2027.

Norsk energipolitikk henger nøye sammen med klimakrisen og målene i Parisavtalen. Vi ser nå at den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa og krigen i Ukraina har satt enda større fart på EU og de europeiske landenes energipolitiske målsettinger i European Green Deal om et karbonnøytralt EU i 2050 og den viser også betydningen av energitrygghet både nasjonalt og over landegrenser.

Regionens energiresurser vil være viktig for å styrke og ta nye posisjoner innen både eksisterende næringer og utvikling av nye kraftintensive næringer. Dette vanskeliggjøres av dagens begrensede krafttilgang og manglende nettinfrastruktur for enkelte områder. Det må også sikres nødvendig beredskap på strømmettet i alle deler av landet.

Det produseres mye kraft som i deler av Trøndelag som ikke kan tas i bruk uten nødvendige investeringer i strømmettet. Trøndelag Arbeiderparti mener staten må ta ansvar for å få på plass infrastruktur der den trengs, og når den trengs, herunder at kapasiteten i strømmettet forsterkes i hele landet, og at konsesjonsregelverk forenkles og konsesjonsbehandlingstiden kortes ned. I tillegg må det sikres tilstrekkelig tilgang på fornybar kraft, til ny og eksisterende industri på fastlandet, og at kraftoverskudd bidrar til økt verdiskaping og sysselsetting i norsk industri. Fornybar kraft skal være et konkurransefortrinn for norsk industri.

Det vil kreve en større politisk styring over kraftmarkedet samt større satsing på ny og fornybar energi. På den måten kan vi finne fremtidens løsninger som bidrar til industriutvikling og nye arbeidsplasser, samtidig som vi sikrer befolkning og næringsliv forutsigbare priser.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- videreføre støtteordninger til norske husstander, og på lengre sikt gi forutsigbare og rimelige strømpriser for næringsliv og private.
- Forenkle strømmarkedet slik at strøma abonnenter kun skal forholde seg til spotpris eller fastpris.
- Uregulert eksport av kraft gjennom utenlandskablene vil føre til at vi importerer strømpriser utenfra. Det må derfor arbeides for å sikre nødvendig nasjonal styring over eksport av strøm i de etablerte utenlandskablene.
- Effektene i kraftmarkedet høst/vinter 21-22 må utredes av den nylig nedsatte energikommisjonen og tiltak som bidrar til gjenoppretting av forutsigbare strømpriser må identifiseres.
- At Statnett og Statkraft må få nye styringssignaler som sikrer at disse organisasjonene bidrar til at en ny nasjonal energipolitikk blir gjennomført.
- at nettberedskapen bevares i hele Trøndelag
- At det ikke skal bygges nye utenlandskabler før vi har høstet erfaringer med de som allerede er under bygging.
- Enova må styrkes økonomisk og ha et mandat til og støtte investeringer innenfor energieffektivisering. Enova må løpende støtte investeringer både for næringsliv, husholdninger og borettslag.
- Energikommisjonen må raskt komme i gang med arbeidet, og få et mandat som sikrer et solid beslutningsgrunnlag. Et grunnlag som bygger på hensynet til energi, klima, natur og næringspolitikk.

- at staten må ta ansvar for å få på plass infrastruktur der den trengs, og når den trengs, herunder at kapasiteten i strømmettet forsterkes i Trøndelag og resten av landet
- at konsesjonsregelverk forenkles og konsesjonsbehandlingstiden kortes ned.
- Sikre tilstrekkelig tilgang på fornybar kraft, til ny og eksisterende industri/næringsliv på fastlandet, og at kraftoverskudd bidrar til økt verdiskaping og sysselsetting i norsk industri.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og olje- og energiministeren

30: Gjennomgang av NTP og evaluering av måten vi bygger vei på (forslag 17 og forslag C)

Trøndelag Arbeiderparti mener Hurdalsplattformens formuleringer om at opprusting av de gjennomgående stamveiene skal prioriteres er riktig og viktig. For Trøndelag gjelder dette E6 fra Dovre i sør til Majavatn i Nord. Arbeiderpartiets forslag til Nasjonal Transportplan for 2022-2033 fikk ikke flertall, og derfor har regjeringen er varslet en ny gjennomgang og prioritering av prosjektene i NTP og måten vi bygger vei på i Norge. Trøndelag Arbeiderparti mener det er mange eksempler på at fremkommelighet, og trafiksikkerhet ikke er prioritert høyt nok i inneværende NTP. Dette ser vi f eks ved at Stavåbrua på E6 i Rennebu har hatt redusert fremkommelighet i vel ett år, E6 i Snåsa, og E14 i Meråker har vært stengt over lengre perioder på grunn av ras. Og det gjelder fremkommeligheten ved Klettkrysset på E6/E39.

Stortinget har nylig vedtatt en gjennomgang av måten det bygges vei på i Norge og organiseringen av dette gjennom Nye Veier og Statens Vegvesen. Trøndelag Arbeiderparti det er viktig at det i dette arbeidet sees på hvordan styring og forvaltning av våre felles ressurser ivaretas og hvordan lokaldemokratiet får en reell påvirkning. Trøndelag arbeiderparti mener det må være politisk styring på vårt riksveinett.

Trøndelag Arbeiderparti vil

- At fremkommelighet og trafiksikkerhet prioriteres høyere i gjennomgangen av NTP
- Sikre en helhetlig oppgradering av hele E6 også nord for Steinkjer og sør for Midtre-Gauldal.
- Få på plass en helhetlig oppgradering og sikring av E14.
- Ferdigstille hele strekningen på E39
- at Arbeiderpartiet sier nei til OPS-prosjekter i forbindelse med vegutbygginger.
- at det skal være politisk styring på riksveinettet
- at lokaldemokratiet skal ha en reell påvirkning på riksvegprosjekter

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og samferdselsministeren.

31: Tunnelsikkerhetsforskriften

Trøndelag Arbeiderparti mener det må på plass en endring i måten staten løser sine finansielle forpliktelser mht Tunnelsikkerhetsforskriften (TSF) på. Med det nivå som er etablert på de statlige årlige bidragene til tunnelsikkerhetsforskriften vil det ta flere titalls år før TSF - tiltak fullt ut er kompensert. Det eksisterer ingen statlig garanti verken for fullfinansiering av statlige pålagte forskriftstiltak - heller ikke for statlig dekning av fylkeskommunenes kapitalkostnad. Stortinget har vedtatt at tiltakene som må gjennomføres etter TSF - forskriften skal fullfinansieres. Så lenge statens bidrag skjer gjennom årlige bevilgninger som fastsettes i hvert enkelt statsbudsjett er det en betydelig risiko knyttet til et slikt løfte. Trøndelag Arbeiderpart vil:

- få etablert flerårige garantiavtaler med Staten om fylkeskommunal forskuttering av TSF - tiltakene
- statlig fullfinansiering som innbefatter full kompensasjon for kapitalutgifter / rentekompensasjon i tillegg til rene entreprisekostnader

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og samferdselsministeren

32: En grønn transportsektor

(Forslag 20, 29, 75)

Transportsektoren i Norge står for rundt 30 prosent av de nasjonale klimagassutslippene. Næringstransport på land utføres av varebiler, lastebiler, busser, anleggsmaskiner og landbruksmaskiner. Veien mot lav- og nullutslipp er lengre for tyngre kjøretøy og -maskiner enn tilfellet er for lette personbiler. Mens over 50 prosent av nybilsalget i Norge i 2020 var elbiler, er slike løsninger knapt synlig i salgsstatistikken for tungtransporten. Utviklingen er i gang og halveringsmålet mulig å innfri med mobilisering, samarbeid og kraftfulle virkemidler. Analyser av kraftbalansen i Norge og Norden tyder på at det er nok kraft i det nordiske kraftmarkedet til full elektrifisering av transporten i Norge. Men da må man satse på nytenkende teknologi og gjøre grønne næringer gunstig. Samtidig er det behov for å oppgradere distribusjonsnettet slik at hele landet får tilgang på den krafta som behøves for å kjøre fossilfritt.

Trøndelag Arbeiderparti peker på Hurdalsplattformens klare mål om å stimulere til at klimavennlige energibærere som hydrogen, ammoniakk og biodrivstoff utvikles for tungtransport og store skip. Trøndelag Arbeiderparti mener også at det må sees på en dreining og styrking av de økonomiske incentivordningene slik at vi får til den samme utviklingen innenfor både tungtransport, sjøtransport og tog. På denne måten Norge utvikle nye verdikjeder og ta en ledende rolle internasjonalt innen grønn transport. Det er et stort urealisert eksportpotensial innen spesielt maritim utslippsfri transport. En skal også sikre betydelig økt utbygging av infrastruktur for klimavennlig tungtransport og skip innen 2025 med lade- og fyllinfrastruktur.

Trøndelag AP vil:

- at det stilles krav til offentlige anskaffelser slik at alle kommunale servicekjøretøy skal være utslippsfrie senest innen 2030
- at avgifter brukes aktivt som verktøy for å gjøre transportsektoren i størst mulig grad utslippsfri

- ha en dreining og styrking av de økonomiske incentivordningene slik at vi får til den samme utviklingen innenfor både tungtransport, sjøtransport og tog.
- Bygge flere lastehavner for å få varetransport fra sjø over til bane
- Jobbe for å bygge nødvendig lade- og fylleinfrastruktur rettet spesielt mot fossilfri tungtransport.
- At staten tar et økonomisk ansvar for utbygging for infrastruktur til fossilfri transport der det ikke er kommersielt lønnsomt, slik at hele landet blir dekket.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og samferdselsministeren

33: Tungbilberging må bli del av den nasjonale beredskapen

(Forslag 41)

Fosenregionen har per i dag ikke beredskap for berging av større kjøretøyer lokalisert på Fosen. Dette har medført i at veier etter trafikkuhell har vært stengt i lengre tidsrom i påvente av at tungbilberger lokalisert i regioner rundt oss kan bistå. Utfordringene med veier som er stengt så lenge er åpenbare, men spesielt utfordringene for brann og redning, ambulanse samt kommunalt helsetilbud som bruker bilen for å oppsøke innbyggere er kritisk når det kan gå flere timer før veien kan åpnes etter trafikkuhell.

Det er per i dag ikke økonomi bærekraftig for aktører i bilbergingsbransjen på Fosen å drive dette tilbudet i, og et overslag gjort av en aktør i bransjen viser at det krever 1,8 millioner kroner i tilskudd for å kunne forsvare driften av et tungbilbergertilbud 24/7/365. Etter samtaler med representant for Norge Lastebileierforbund har Indre Fosen Arbeiderparti grunn til å tro at dette ikke er et problem kun for Fosenregionen - snarere et problem for distriktskommuner i hele Norge.

Tungbilberging må bli en del av den nasjonale beredskapen.

Trøndelag Arbeiderparti ber stortingsgruppa ta initiativ til en utredning som ser på muligheten til å styrke beredskapen i Distrikts-Norge ved at tungbilberging blir en del av den totale nasjonale beredskapen.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og samferdselsministeren

34: Fergeforbindelsen Hitra - Aure

(Forslag 54 og 88)

En stor del av Norges framtid er verdiskaping som knytter seg til bærekraftig bruk og utnyttelse av havets areal og ressurser. Her har kysten av Trøndelag og Møre og Romsdal allerede en solid posisjon med mange muligheter til å være verdensledende. Dette fordrer imidlertid at vi blir mer attraktive og mindre sårbare som bo- og arbeidsmarkedsregion. Ny fergeforbindelse mellom Hitra og Aure vil være et rimelig, men avgjørende bidrag for å oppnå det som hele nasjonen og regionen vil ha nytte av. Fergeforbindelsen er ønsket av befolkningen og har bred støtte i næringslivet og i reiselivet. Det siste statlige fergeavsløsningsstilskuddet til Imarsundprosjektet utbetales i 2022, og i 2018 åpnet staten opp for at ferge Hitra-Aure tidligst fra 2023 kan gjenopprettes som et fylkeskommunalt samband

og motta statstilskudd når Imarsundprosjektet er ferdig nedbetalt. Fylkestinget har vedtatt å realisere prosjektet.

Trøndelag Ap vil

- Arbeide aktivt for å realisere fergeforbindelsen Hitra – Aure i 2023 og ber stortingsgruppa jobbe for at finansiering av drift av nytt fergesamband skjer over statsbudsjettet også de to første årene til sambandet blir en del av inntektsystemet til fylkeskommunen.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og samferdselsministeren

35: Flyrutetilbud i Trøndelag

(Forslag 85)

Trøndelag Arbeiderparti viser til Hurdalsplattformens målsetting om å legge til rette for et styrket flytilbud på kortbanenettet og at ambisjonen er å opprettholde et godt, desentralisert nett med kortbaneflyplasser og sørge for at disse blant annet brukes i arbeidet med elektrifisering av luftfarten.

Pandemien har gjort situasjonen vanskelig for både Avinor og flyselskapene, og de reisende har opplevd et redusert rutetilbud ved alle våre lufthavner.

I tillegg ser vi at siste tildeling ved FOT (FOT = Forpliktelse til offentlig tjenesteyting) for Røros Lufthavn på grunn av manglende krav ved anbud endte opp med et særdeles uforutsigbart flytilbud.

I Trøndelag har vi helt nødvendige flyrutetilbud ved Namsos, Rørvik, og Røros lufthavner driftet av Avinor og på Ørland hvor kommunen har ansvaret for lufthavndrift. I tillegg har vi den viktigste regionale lufthavna ved Værnes Lufthavn, som har stor betydning for utviklingen av trøndersk nærings- og reiseliv.

Trøndelag Arbeiderparti vil

- Sikre forutsigbarhet og stabilitet med et rutetilbud og en kapasitet tilpasset næringsliv og innbyggere ved Namsos, Rørvik og Røros
- Stille nødvendige sikkerhetsskrav, gjennomgående billettering og legge til rette for seriøse aktører ved utforming av anbud (FOT)
- Sørge for at Ørland Lufthavn blir en del av FOT-anbud (FOT = Forpliktelse til offentlig tjenesteyting)
- sikre at nødvendig utbygging av Værnes Lufthavn blir prioritert.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og samferdselsministeren

36: Tunnel mellom Ila og Flakk

(forslag 1)

Hver eneste dag kjører mange tusen trondhjemmere og pendlere fra Fosen til og fra

Trondheim sentrum med hjertet i halsen. FV 715 Ila - Flakk er svært skredutsatt. Strekningen St. Olavspranget er rangert på førsteplass over skredprosjekter i Trøndelag. I tillegg er vegen smal, svingete, og den er krevende og kostbar i drift. Veien er preget av 50 og 60 soner. FV 715 er i dag den dårligste innfartsåren til og forbi Trondheim. Den representerer også trafikkfarlige forhold for myke trafikanter, blant annet de mange syklistene som benytter veien ofte (det er høy sykkel-aktivitet rundt Byneset).

Strekningen er overmoden for tiltak som kan skape trygge kjøre- og bruksforhold. Trondheim Arbeiderparti ser alvoret i situasjonen. Vi er kjent med at Trøndelag fylkeskommune, i forståelse med Trondheim kommune og miljøpakken, har utarbeidet en mulighetsstudie for strekningen Ila – Flakk – Klett der man blant annet reiser muligheten for å legge strekningen Ila – Flakk i tunell. Dette er først og fremst for å unngå de mange farligste strekningene for ras, og vil gi de mange tusen innbyggerne som hver dag benytter veien tryggere ferdsel. De største utfordringene på strekningen er rasfare, sikkerhet for myke trafikanter og fremkommelighet på innfartsvegen til Trondheim. Det er ønske om å gjennomføre tiltak før situasjonen krever liv.

En ny regjering gir endret politikk også på samferdselsområdet, noe som vil gjøre at statens bidrag i prosjektet kan styrkes. I Hurdalsplattformen påpekes det at bedre veier gir økt nytte for samfunnet i form av reduserte kostnader for veibrukerne som følge av bedre fremkommelighet. Støre-regjeringen har forpliktet seg til å fortsette arbeidet med en nullvisjon med mål om at det ikke skal forekomme ulykker med drepte og hardt skadde i veitrafikken.

Støre-regjeringen har videre slått fast at man vil ta initiativ til at man sammen med fylkeskommunene skal utarbeide en nasjonal gjennomføringsplan for ras- og skredsikring av alle riksveier og fylkesveier med høy og middels skredfaktor. Ideen ved å legge strekningen Ila – Flakk i tunell vil gi mange synergieffekter. Det er derfor viktig å se disse i en sammenheng og utnytte dette til å forbedre flere strekninger samtidig.

Trøndelag Arbeiderparti ønsker derfor at strekningen mellom Ila og Flakk må sikres ved å legge veien i tunnel, og mener det er naturlig at staten, fylkeskommunen og kommunen går sammen for å sikre at ny tunell kommer inn i neste Byvekstavgift.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes fylkestingsgruppa

37: Landbruk - Matproduksjon i en ny tid - større selvforsyningsgrad og mindre kjedemakt (forslag 23, 49)

Pandemien vi snart er i ferd med å legge bak oss og krigen i Ukraina har minnet oss på at Norge er avhengig av en omfattende samhandling med flere deler av verden for å kunne sørge for nok mat til egen befolkning. Vi kan ta grep for å redusere vår avhengighet, men vi kan ikke klare oss uten import av ulike matsorter vi ikke kan produsere i vår del av verden.

Vi blir flere mennesker og flere munner å mette både i Norge og i verden ellers. Arbeiderpartiet mener at landbruksproduksjonen i Norge må øke i takt med befolkningsutviklingen, og vi må ta ansvar for størst mulig grad av selvforsyning.

Norge vil aldri kunne få 100 % selvforsyningsgrad, da vi har bare 3 % dyrka jord. Derimot er hele 45 % av landarealet godt og brukbart beite som er velegnet til produksjon av sunt og godt kjøtt. Derfor er det viktig å sikre både matjord og beiter mot nedbygging. Tilgangen til utmarksbeitene må sikres gjennom en forsvarlig rovviltpolitikk og en helhetlig arealpolitikk som ivaretar beitearealet.

Skal vi ta vare på hele verdikjeden, fra jord til bord i Trøndelag, er det først og fremst viktigst å gjøre det mer lønnsomt for bonden uavhengig av bruksstørrelsen å produsere mat i distriktet. God lokalprodusert mat blir stadig mer populært, og folket vil ha levende distrikter og velstelte kulturlandskap. Landsdekkende samvirkeorganisasjoner sikrer lik pris til produsenter, og setter landbruket i stand til å levere trygg og fersk mat gjennom hele året. Arbeiderpartiet vil jobbe for å forsterke satsingen på landbruk i hele landet.

Trøndelag Arbeiderparti har registrert flyttingen av deler av Cooplageret til Østlandet og Norturas nedleggelse av skjærelinja på Steinkjer. Denne sentraliseringen av arbeidsplasser som mer eller mindre direkte er koblet mot landbruket i regionen er ikke en ønsket utvikling. Spesielt kan sentraliseringen av lager og grossistleddet til matvarekjedene utgjøre en trussel for distriktsarbeidsplasser med store ringvirkninger utover de direkte arbeidsplassene på lagrene. Eks er grønnsaksproduksjonen. Det er en produksjon som er 100% kontraktsbasert og bortimot uten markedsregulering. Disse kontraktene er stort sett basert på årsavtaler. Det er nærliggende å tro at Coop ser store fordeler med å inngå kontrakter med grønnsaksprodusenter nært hovedlageret i stedet for å frakte fra Trøndelag i framtida. Det må føres en politikk som snur denne utviklinga og det må utredes hvordan makt- og ressursforholdene i landbruket kan fordeles bedre mellom de store matvarekjedene og produsentene.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- at det opprettes et beredskapslager av korn i Norge.
- følge utviklingen i distriktslandbruket nøye og ivareta næringas behov for arealer.
- at det legges til rette for et aktivt og lønnsomt landbruk over hele landet, og at langsiktige og forutsigbare rammebetingelser prioriteres.
- arbeide for en selvforsyningsgrad på minimum 50 % basert på egne ressurser.
- at det legges til rette for at verdiskapingspotensialet for lokal- og økologisk mat skal kunne tas ut.
- ha et primærledd med markedsregulering og mottaksplikt
- føre en landbrukspolitikk basert på: importvern, eiendomslovgivning, markedsregulering og jordbruksavtalen.
- være tydelig på at kompetanse og FoU må prioriteres, da dette er av stor betydning for konkurransekraften til både primærnæringa og næringsmiddelindustrien.
- at mattrygghet, dyrehelse og dyrevelferd er våre fremste konkurransefortrinn og skal være det.
- at investeringsvirkemidlene styrkes for å sikre rekruttering og videre drift. Midlene må innrettes slik at de ikke virker strukturdrivende men stimulerer til investeringer tilpasset ressursgrunnlaget på gården
- jobbe for lønnsomhet i landbruket og gode velferdsordninger som er viktig for rekruttering til næringa og for likestilling.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa

38: En rettferdig, skapende og omfordelende skattepolitikk

(Forslag 44 og 59)

Ulikhet og økende forskjeller er politiske utfordringer som sosialdemokratiet er nødt til å løse. De er forårsaket av politikk, og følgelig kan de også løses med politisk styring og politisk vilje.

Vedvarende lavinntekt er et problem som rammer skjevt, gjerne aleneboende eldre, trygdede og aleneforsørgere med barn. I dag faller enslige utenfor mange av fellesskapets ordninger som gagnar familier og par. Denne gruppa fortjener også å bli sett og ivaretatt av fellesskapet.

I de 8 foregående årene har vi hatt en Høyre-ledet regjering som bit for bit har demontert den samfunnsmodellen som arbeiderbevegelsen med stolthet har bygget opp over tid. Dette er en trend som må og skal snus, og det må gjøres med et skattesystem som skaper arbeidsplasser og sikrer omfordeling, en velferdsstat som skaper en trygg og felles framtid, samt andre treffsikre tiltak som får ned ulikhetene og sikre like muligheter for alle.

Grunnlaget for et godt sosialdemokratisk samfunn legges i skattesystemet. Dette må tilpasses dagens behov og tilstand, slik at det sørger for økonomisk vekst, flere arbeidsplasser og en rettferdig, grønn omstilling. Når forskjellene mellom folk stadig øker, må vi være tydelige på at de som har mest også skal bidra mest. Dette er selve kjernen i skattepolitikken, nemlig at folk med vanlige og lave inntekter må betale mindre i skatt, samtidig som folk med høye inntekter og formuer må betale mer.

Det Regjeringsoppnevnte Skatteutvalget ledet av NTNU-professor Ragnar Torvik har satt i gang sitt arbeid og skal vurdere endringer i skattesystemet som i større grad kan bidra til omfordeling. Trøndelag Arbeiderparti mener det er viktig at utvalget i dette arbeidet i tillegg ser på flere områder i skattesystemet for å sikre en rettferdig, skapende og omfordelende skattepolitikk. Tema som utvalget må se på er hvordan produksjonsavgiften på laks, ørret og regnbueørret kan videreutvikles, hvordan utviklingen av frikortgrensen har vært og bør være i årene fremover, hvordan formueskatten i enda større grad kan være omfordelende slik at utilsiktede effekter av formueskatten unngås, en eventuell innføring av arveavgift, mulighetene for en felles selskapsskatt i Europa og ikke minst hvordan store internasjonale digitale aktører kan bidra i mye større grad til fellesskapet i de landene de opererer i.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Videreutvikle produksjonsavgiften på laks, ørret og regnbueørret
- Øke frikortgrensen gradvis til å være tilsvarende 0,75 G
- at formueskatten i enda større grad kan være omfordelende, men slik at utilsiktede effekter av formueskatten unngås
- at ensliges tilstedeværelse og utfordringer må anerkjennes
- at Skatteutvalget vurderer en arveavgift med høyt bunnfradrag.
- At Norge skal arbeide for en felles selskapsskatt i Europa for å styrke konkurranseevnen til bedrifter.
- At digitale tjenester skal skattlegges i landet tjenesten leveres, og ikke i opphavslandet til selskapet som leverer tjenesten.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa

39: Likekjønnede par og foreldrerollen

Likekjønnede par som blir foreldre, må anerkjennes i sin foreldrerolle. I januar i år ble en ny lov innført i Sverige: nå skal den som er gift med en person som så føder et barn, automatisk bli regnet som barnets forelder - uansett foreldrenes kjønn. Det skal gi et løft for likekjønnede par, som inntil nylig ikke har blitt anerkjent på samme måte som mødre og fedre i heterofile ekteskap. Nå blir også gifte homofile automatisk registrert som foreldre til barnet som blir født i deres forhold.

I Norge er det ikke slik. Når en kvinne som er gift med en mann føder et barn, blir mannen automatisk registrert som barnets far. Dette kalles foreldreskapspresumpsjon, men gjelder kun heterofile gifte par. Foreldreskapspresumpsjonen gjelder i slike tilfeller uansett hvordan barnet er blitt unnfanget og uansett hvem som er den biologiske faren.

I likekjønnede ekteskap blir den som er gift med den fødende derimot vist til muligheten for stebarnsadopsjon. Det betyr at de blir bedt om å stebarns-adoptere barn de selv sammen med sin ektefelle har valgt å bringe til verden og ser på som eget, for å kunne bli regnet som forelder. Det er en unødvendig byråkratisk prosess og et klart tegn på forskjellsbehandling blant gifte heterofile og homofile.

Det å ikke ha foreldrerettigheter har reelle juridiske og praktiske konsekvenser, for eksempel i situasjoner der barnet trenger medisinsk hjelp. Denne situasjonen svekker både foreldrenes og barnas trygghet i en familie. Lovendringen i Sverige viser at en forandring er mulig. Foreldreskapspresumpsjonen bør gjelde alle ektepar. Alle foreldre fortjener likebehandling, og alle barn bør ha rett til sine foreldre - uansett hvilket kjønn den som blir forelder, har.

Trøndelag Ap vil:

- anerkjenne likekjønnede par som foreldre på lik linje med heterofile par.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa

40: Unngå permitteringer og konkurser

(basert på forslag fra Kristin Jenssen)

Veksten i prisen på drivstoff, strøm og metaller truer små og mellomstore maskinentreprenører og transportbedrifter i Trøndelag og resten av landet.

Maskinentreprenørene og transportbedriftene er en del av samfunnets ryggrad. Det er de som brøyter og vedlikeholder veier, utfører grunnarbeid, legger rør og transporterer varer. Uten disse bedriftene stopper det meste i lokalsamfunnet opp.

Den ekstreme prisveksten rammer disse bedriftene hardt. De utfører sine oppdrag på kontrakter inngått før krigsutbruddet i Ukraina og de globale rystelser i verdensøkonomien. Flere av bedriftene taper store penger på å utføre sine oppdrag.

Trøndelag Ap viser til at 1/3-del av maskinentreprenørene i regionen frykter permitteringer og oppsigelser om de ikke får hjelp gjennom krisen. Det vil ramme mange lokalsamfunn og enkeltmennesker som kan ende opp på NAV.

Trøndelag Arbeiderparti ber regjeringen se på en mulig tiltakspakke rettet mot virksomheter for å forhindre permitteringer og konkurser.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og regjeringen

41: Pensjon med spesiell vekt på minstepensjonistene.

Det er et rimelig krav at alle beholder og øker sin kjøpekraft over tid. Pensjonistene har fått underregulert sin lønn over flere år, dette må vi rette opp gjennom lønnsforhandlingene for pensjonistene.

Trøndelag Arbeiderparti mener minstepensjonene må økes og det må lages en opptrappingsplan.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- at Arbeiderpartiet skal bidra til at pensjonene følger resultatet av lønns- og prisvekst for de øvrige lønnsoppgjør.
- at Arbeiderpartiet skal lage en opptrappingsplan for å øke minstepensjonene

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa

42: Skogens plass i det grønne skifte

(forslag 16 og 60)

Redaksjonskomiteen viser til Skogmanifestet vedtatt av Trøndelag Arbeiderparti i 2019. I tillegg til manifestet foreslår redaksjonskomiteen følgende:

Trøndelag Arbeiderparti har gjentatte ganger understreket behovet for økt satsing på planting og ungskogpleie dersom en skal lykkes med det grønne skiftet, samt nå målet om et karbonnøytralt samfunn innen 2050.

Naturressursene er grunnlag for en stor del av vår felles verdiskaping. Det er Arbeiderpartiets grunnholdning at de store naturressursene tilhører fellesskapet. Utnyttelse av fellesskapets ressurser skal gi lokale ringvirkninger. De ressursbaserte næringene har store muligheter for videre vekst, og det er viktig å ta hele fylket i bruk.

Trøndelag Arbeiderparti er opptatt av skogbruket som en betydelig næring i vårt fylke. Skogen er en viktig ressurs for tradisjonell bruk og foredling, men også som råstoff for bioenergi og andre, nye produkter. Her er det fortsatt behov for videre forskning og utvikling.

Skogen har også en viktig funksjon i klimasammenheng. For alle disse formål er det vesentlig at skogskjøtsel og fornying har gode vilkår. For uttak av hogstmoden skog er det avgjørende med tilfredsstillende atkomst til hogstfeltene.

Skogbruk er en av bærebjelkene i distriktene, og en aktiv utnyttelse av skogressursene har stor samfunnsmessig verdi og bidrar til lønnsomhet, arbeidsplasser, bosetting og verdier basert på fornybare ressurser.

Skogbruket er en viktig aktør i miljøsammenheng, hvor skogen som virke er en betydelig ressurs i det grønne skiftet. Eksisterende industri basert på skog er viktig i den videre utviklingen av nye miljøbaserte arbeidsplasser.

Det er derfor avgjørende at myndighetene satser videre på skogbrukets infrastruktur og miljøriktige alternative driftsmetoder, utbedring av flaskehalser og forsterkning på offentlig vegnett og utskipningskaier/tømmerterminaler.. Videre er eiendomsstrukturen en utfordring for optimal effektiv drift, men oppbygging av lokale skognettverk og satsingen på skogpådrivere motvirker dette.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- styrke arbeidet med skogplanting og ungskogpleie.
- gi den lokale skogforvaltningen sterkere sanksjonsmidler for å sikre en effektiv oppfølging av skogloven når det gjelder planting og ungskogpleie.
- at adkomst til hogstfeltene og uttak av virke sikres gjennom økt satsing på skogsbilveier, fjerning av flaskehalser og styrking av øvrig infrastruktur.
- at satsinga på skogpådrivere og samarbeidet i skognettverkene videreføres og fortsatt får høyt fokus.
- at skogbruket skal følges opp med tiltak som ressurskilde for næringsvirksomhet og energi, samt også ivareta skogens funksjon i klimasammenheng
- bidra til økt bruk av tre som byggemateriale.
- arbeide aktivt for en politikk for bedre utnyttelse av arealene for skogbruk.
- arbeide for en aktiv skogeierpolitikk, og stanse Statskogs utsalg av skogeiendommer.
- at skogindustriens arbeidsplasser i regionen tas vare på og styrkes.
- arbeide for å sikre rekrutteringen til bransjen og utvikle kompetansen ved styrking av utdanningen i skogbruket.
- Etablere regionale og arbeide for nasjonale klimaskogfond for fangst av CO2 i skogen, og lagring av karbon som viktig bidrag i arbeidet med balanse i klimaregnskapet.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppa og fylkestingsgruppa

Oversikt over forslag som avvises (1 dissens):

Forslag 5: Senk stemmerettsalderen - styrk demokratiet

Redaksjonskomiteen viser til tidligere behandling av samme forslag og til Arbeiderpartiets program som sier "Valglovutvalget har fremmet flere forslag og stemmerett for 16 åringer er diskutert. Arbeiderpartiet viser til at mange kommuner har svært gode erfaringene med dette, og vi tar med oss disse erfaringene videre i prosesser." Redaksjonskomiteen støtter ikke forslaget.

Forslag 21: Kjernekraft

Redaksjonskomiteen støtter ikke forslaget om en utredning av kjernekraft i Norge.

Forslag 71 og 81: En solidarisk og sosialdemokratisk rusreform

Redaksjonskomiteens flertall (Hopsø, Leirtrø, Aas, Sørvik, Jenssen og Wanderås) viser til en grundig og omfattende debatt på dette tema i forkant av Arbeiderpartiets landsmøte for under ett år siden. Landsmøtet behandlet saken og vedtok ruspolitikken

Arbeiderpartiet har gått til valg på for denne stortingsperioden. Redaksjonskomiteen støtter ikke forslaget.

Redaksjonskomiteens mindretall (Græsli) opprettholder forslag 71:

En solidarisk og sosialdemokratisk rusreform

Rusavhengighet er et helseproblem, og må behandles som det. Ruspolitikken må sette den enkeltes rett til et verdig helsetilbud i sentrum. Ingen bør straffes for å være syk, og ruspolitikken bør legges opp slik at alle som bruker ulovlige rusmidler, reelt sett har samme tilgang til offentlige helsetjenester og velferdstilbud som andre. Levealderen for personer med rusavhengighet anslås å være 20 år kortere for menn og 15 år kortere for kvinner. For 6 av 10 skyldes dødeligheten somatisk sykdom. Rusavhengighet må anerkjennes som et helseproblem og ses i sammenheng med pasientens fysiske og psykiske helse, og behandles deretter.

Straff og frykt for straff har vist seg å stå i veien for hjelpesøkende atferd, slik at enkeltmennesker ikke får den hjelpen de har behov for før rusavhengigheten har fått vokse/utvikle seg/blitt større/mer alvorlig. Kriminalisering har ført til at personer med rusproblemer behandles dårligere enn andre pasientgrupper. Avkriminalisering av bruk og besittelse og kjøp av mindre mengder ulovlige rusmidler til eget bruk er derfor en forutsetning for å kunne yte den enkelte best mulig helsehjelp. Avkriminalisering støttes av Helsedirektoratet, Barneombudet, Advokatforeningen, Riksadvokaten, Psykologforeningen, Norges institusjon for menneskerettigheter og anbefales av et samlet FN-apparat, inkludert FNs høykommisær for menneskerettigheter og Verdens Helseorganisasjon.

Samtidig er det viktig at samfunnet fortsatt sender et tydelig signal på at ulovlig rusmiddelbruk er uakseptabelt, og at politiet er sikret mulighet til å avdekke rusmiddelbruk og distribusjon og etterforske selgere. Rusreformutvalget fra 2020 la frem en rekke anbefalinger for hvordan bruk og besittelse av narkotika kan sanksjoneres, blant annet ved pålagt oppmøte for en rådgivende enhet i kommunen. Arbeiderpartiet mener at dette vil være en reaksjon som kombinerer ambisjonen om helsehjelp uten at det går på bekostning av ønsket om å unngå rusbruk. Det finnes også andre reaksjonsmuligheter som kan vurderes i møte med rusbruk, blant annet at kommunene bør ha en plikt til å gjøre det de kan for å etablere kontakt og gjennomføre pålagt rådgivning, også gjennom oppsøkende virksomhet om nødvendig, slik Helsedirektoratet og Fagrådet har anbefalt i høringen til rusreformen.

Frivillighetsprinsippet står sentralt i det norske helsevesenet. Den enkeltes motivasjon er i de fleste tilfeller helt nødvendig for at behandlingen skal være effektiv. Tvangsbehandling oppleves ofte som krenkende og nedverdiggende for den som blir utsatt for det, og kan svekke tillitsforholdet mellom pasient og helsepersonell. Derfor bør det også som hovedregel være frivillig å takke ja til helsehjelp og behandling for rusmiddelbruk. Tvang bør ikke benyttes i større utstrekning enn helselovgivningen allerede åpner, og Tvangslovutvalgets faglige anbefalinger bør veie tungt.

Dersom vi skal lykkes i å gi personer med rusproblemer best mulig helsehjelp, er det essensielt at kommunene og primærhelsetjenesten har de nødvendige midler. Derfor skal Arbeiderpartiet øke midlene til kommunenes rusforebyggende arbeid og rusmestringsenheter.

Det finnes svært lite kunnskap om omfanget av rusavhengighet og rusavhengiges psykiske helse, blandingsmisbruk, boforhold og levekår. Derfor ønsker Arbeiderpartiet en nasjonal kartlegging av rusavhengiges helse og boforhold. Det bør også understrekes viktigheten av å legge til rette for verdige forhold for rusavhengige. Vi ønsker å innføre flere brukerrom for rusavhengige, utvide bruken av helse- og overdoseteam og legge til rette for at alle får tilgang

til en rusveileder som kan bidra til samordning med og kommunikasjon mellom relevante aktører og bruker.

Samtidig bør man øke innsatsen for at folk kan komme seg ut av et rusproblem. Det må sikres mer midler til behandling av rusavhengighet og ettervern. Flere må få tilgang til LAR-behandling, og R-en i LAR må styrkes, slik at vi sikrer at folk er i stand til å skaffe seg bolig og komme seg ut i arbeid. Man bør særlig øke satsingen på behandling av ungdom med rusproblemer, med konstruktive tiltak som tar sikte på å øke inkludering og sosial deltagelse.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Gjennomføre en rusreform der ansvaret for samfunnets reaksjoner for bruk og besittelse av narkotika flyttes fra justissektoren til helsetjenesten.
- At personer som blir tatt for narkotikabruk eller med mindre mengder narkotika til eget bruk, ikke skal møtes med straff, men få tilbud om hjelp og behandling.
- At manglende oppmøte til pålagt rådgivning utløser en plikt for kommunene til å drive oppsøkende virksomhet for å komme i kontakt med brukeren.
- At det ikke åpnes for mer bruk av tvang overfor personer som blir tatt for bruk av ulovlige rusmidler enn det som følger av gjeldende helselovgivning.
- At bevilgningene til kommunenes forebyggende arbeid økes. Kompetansen i kommunene må også økes, slik at vi sikrer at den forebyggende innsatsen er effektiv og kunnskapsbasert.
- Utvikle sprøyterom til å bli brukerrom der det både kan røykes og injiseres narkotiske stoffer og sikre at denne tjenesten utvides til flere regioner.
- Innføre helse- og overdoseteam i norske kommuner
- Utvide distribusjonen av Nalokson for rusavhengige
- Utvide bruken av konfliktråd for barn og unge som begår straffbare handlinger
- Gjennomføre en nasjonal kartlegging av rusavhengiges helse og boforhold
- Sikre at LAR blir tilgjengelig for flere, og at det legges mer vekt på rehabiliterende tiltak som gjør at flere skaffe seg bolig og kommer seg ut i arbeid
- Øke satsingen på tiltak for å øke inkludering og sosial deltagelse for ungdom med rusproblemer.

[Oversikt over forslag som oversendes styret for videre oppfølging:](#)

Forslag 23: Kjedemakt - **redaksjonskomiteen støtter forslagsstiller i at dette må følges opp nærmere gjennom nedsettelse av et utvalg. Dette bør styret følge opp.**

[Oversikt over forslag som oversendes stortingsgruppa for videre oppfølging:](#)

Forslag 15: Øke tilskuddet til små, enkeltstående barnehager

Forslag 57: Norsk språk som et viktig arbeids- og inkluderingsverktøy

[Oversikt over forslag som oversendes fylkestingsgruppa for videre oppfølging:](#)

Forslag 55: En takstsone for kollektivtransport i hele Orkland - **redaksjonskomiteen viser til tidligere vedtatt politikk fra Trøndelag Ap om at det skal igangsettes en evaluering av**

takstendringene. Forslaget oversendes fylkestingsgruppa som til oppfølging i dette arbeidet.

[Oversikt over forslag som oversendes programkomiteen for fylkestingsvalget:](#)

Forslag om ATB fra delegat 138